

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Dodiplomski visokošolski strokovni študijski program Management

Diplomska naloga

SESTAVA IN ANALIZA LETNEGA POROČILA
PODJETJA

Mentor: izr. prof. dr. Franko Milost

Obravnavana organizacija: Iskra Avtoelektrika, d. d.

KOPER, 2004

ANITA ŠPACAPAN

POVZETEK

Letno poročilo je tiskani dokaz poslovanja podjetja, s katerim podjetja predstavijo svoje delovanje in uspešnost notranjim in zunanjim uporabnikom. V svetu postaja letno poročilo vedno bolj pomemben dokument, saj ga imenujejo ogledalo podjetja. Smoter diplomske naloge je analizirati letno poročilo podjetja Iskra Avtoelektrika, d. d., predstaviti računovodsko analizo kazalnikov poslovanja ter prikazati pomen letnega poročila. V teoretičnem delu diplomske naloge so natančneje opredeljene bistvene sestavine letnega poročila, ki predstavljajo računovodsko poročilo, poslovno poročilo in revizorjevo poročilo. Za popolnejšo analizo so v teoretičnem delu navedeni tudi računovodski kazalniki. Teoretični del pa je uporabljen na konkretnem primeru, na podjetju Iskra Avtoelektrika, d. d., in tako je prikazana skladnost teoretičnih smernic za sestavljanje letnega poročila s prakso.

Ključne besede: računovodstvo, letno poročilo, računovodsko poročilo, poslovno poročilo, revizorjevo poročilo, računovodski kazalniki

SUMMARY

An annual report is a printed evidence of a company's business operation by means of which companies present their business operation and performance to their internal and external users. An annual report as a document has been gaining in importance worldwide as it is called "the mirror of the company". The purpose of the diploma paper is to analyse the annual report of the Iskra Avtoelektrika, d. d. company, present the accounting analysis of the operating indicators and to show the significance of the annual report. The theoretical part of the diploma paper elaborates on the definition of the critical components of the annual report, the components being the accounting report, operating statement and the auditor's report. In order to enable a more comprehensive analysis, the theoretical part of the diploma paper comprises the accounting indicators as well. The theoretical part has been documented with a specific case which applies to the Iskra Avtoelektrika, d. d. company; consequently, it demonstrates the compliance of the theoretical guidelines for preparation of an annual report with the practice.

Key words: accounting, annual report, accounting report, operating statement, auditor's report, accounting indicators

UDK 657:336.712(043.2)

KAZALO

1	Uvod	1
2	Letno poročilo	2
2.1	Uporabniki računovodskih podatkov	2
2.2	Vsebina letnega poročila	3
2.3	Bilanca stanja	6
2.3.1	Sredstva	7
2.3.2	Obveznosti do virov sredstev	11
2.4	Izkaz poslovnega izida	14
2.4.1	Prihodki	15
2.4.2	Odhodki	16
2.4.3	Poslovni izid	17
2.5	Izkaz finančnega izida	18
2.6	Izkaz gibanja kapitala	19
2.7	Priloge k računovodskim izkazom	21
2.8	Poslovno poročilo	21
2.9	Konsolidirano letno poročilo	21
3	Opredelitev kazalnikov poslovanja	23
3.1	Kazalniki financiranja	23
3.2	Kazalniki investiranja	24
3.3	Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja	24
3.4	Kazalniki obračanja	25
3.5	Kazalniki gospodarnosti	25
3.6	Kazalniki donosnosti	25
4	Predstavitev podjetja Iskra Avtoelektrika, d. d.	27
4.1	Organiziranost podjetja	28
4.2	Statut podjetja	29
4.3	Sestava in izobrazbena struktura zaposlenih	30
4.4	Pomen letnega poročila za podjetje	30
4.5	Vizija podjetja	31
5	Predstavitev in analiza letnega poročila podjetja Iskra Avtoelektrika, d. d.	32
5.1	Bilanca stanja na dan 31. 12. 2003	32
5.2	Izkaz poslovnega izida za leto 2003	40

5.3	Kazalniki financiranja	43
5.4	Kazalniki investiranja	44
5.5	Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja	44
5.6	Kazalniki obračanja	45
5.7	Kazalniki gospodarnosti.....	45
5.8	Kazalniki donosnosti.....	46
5.9	Izkaz finančnega izida za leto 2003	47
5.10	Izkaz gibanja kapitala za leto 2003	48
5.11	Poslovno poročilo	48
5.12	Revizorjevo poročilo.....	49
6	Sklep.....	51
	Literatura in viri.....	52
	Priloge.....	53

PONAZORILA

Slika 2.1	Letno poročilo	4
Tabela 4.1	Stanje zaposlenih in stopnja izobrazbe na dan 31. 12. 2003	30
Tabela 5.1	Neopredmetena dolgoročna sredstva (v tisoč SIT)	32
Tabela 5.2	Opredmetena osnovna sredstva (v tisoč SIT).....	32
Tabela 5.3	Amortizacijske stopnje v podjetju Iskra Avtoelektrika, d. d.....	33
Tabela 5.4	Dolgoročne finančne naložbe (v tisoč SIT)	34
Tabela 5.5	Zaloge (v tisoč SIT).....	34
Tabela 5.6	Poslovne terjatve (v tisoč SIT).....	35
Tabela 5.7	Kapital (v tisoč SIT).....	36
Tabela 5.8	Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti (v tisoč SIT).....	37
Tabela 5.9	Kratkoročne finančne obveznosti do bank (v tisoč SIT).....	38
Tabela 5.10	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (v tisoč SIT).....	38
Tabela 5.11	Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini (v tisoč SIT).....	39
Tabela 5.12	Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih (v tisoč SIT)	39
Tabela 5.13	Čisti prihodki od prodaje (v tisoč SIT)	40
Tabela 5.14	Drugi poslovni prihodki (v tisoč SIT).....	40
Tabela 5.15	Stroški blaga, materiala in storitev (v tisoč SIT).....	41
Tabela 5.16	Stroški dela (v tisoč SIT).....	41
Tabela 5.17	Amortizacija in drugi prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih (v tisoč SIT)	42
Tabela 5.18	Dobiček (v tisoč SIT)	43
Tabela 5.19	Pregled vseh kazalnikov poslovanja.....	47

1 UVOD

Vsako podjetje mora predstaviti svoje poslovanje v različnih poročilih. Eno takih poročil je tudi letno poročilo, ki je predmet obravnave diplomske naloge. Z letnim poročilom se podjetje predstavi interesnim skupinam ter prikaže svoje poslovanje in uspešnost. Ponavadi je to najbolj prestižna in najdražja publikacija, ki vpliva na dolgoročen ugled podjetja v javnosti.

Letno poročilo je tiskani dokaz posloводства o njegovem delu do obstoječih ali potencialnih lastnikov, zaposlenih, poslovnih partnerjev in drugih interesnih skupin. Zaradi različnosti interesov je dobro in zaželeno nameniti uporabnikom čim več dodatnih informacij, vsekakor več, kot jih zahtevajo predpisi in standardi. V prostovoljnih razkritjih ima podjetje možnost razkriti tiste informacije, ki jih uporabniki poročila potrebujejo oz. od katerih pričakujejo koristi – ugled, zaupanje vlagateljev, naklonjenost možnih poslovnih partnerjev in podobno. V svetu je tudi eno najbolj uveljavljenih komunikacijskih sredstev, s katerim ciljnim javnostim predstavimo podjetje v celoti, in sicer tako njegove dosežene rezultate kot njegovo perspektivo. Poleg vsebine je zanj pomembno, kako je oblikovano in kako so predstavljeni podatki.

Pripravljanje letnega poročila zahteva precej časa, zato je pomembno, da ga začnemo pripravljati dovolj zgodaj. Informacije je priporočljivo začeti zbirati in oblikovati prispevke vsaj dva meseca pred koncem poslovnega leta, tako ključne vodilne osebe niso pod časovnim pritiskom, zagotovita pa se kakovost in nadzor nad stroški izdaje poročila. Če čakamo na pripravo poročila do konca poslovnega leta, se lahko zgodi, da bo omejeno samo na najnujnejše podatke.

Pri sestavljanju letnega poročila mora družba zaradi javnosti podatkov spoštovati Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD) in zahteve Slovenskih računovodskih standardov (v nadaljevanju SRS).

Diplomska naloga je sestavljena iz petih poglavij. Prvo poglavje je posvečeno uvodu, drugo in tretje poglavje predstavljata vsebino in sestavo letnega poročila, uporabnike računovodskih podatkov in splošne računovodske predpostavke. Za popolnejšo analizo poslovanja podjetja sem v tem delu prikazala tudi temeljne računovodske kazalnike.

Četrto poglavje je posvečeno kratki predstavitvi podjetja Iskre Avtoelektrika, d. d., organiziranosti podjetja, pomenu letnega poročila za podjetje ter viziji podjetja.

Peto poglavje predstavlja dejansko analizo letnega poročila podjetja Iskre Avtoelektrike, d. d. – temeljne računovodske izkaze, ki jih mora podjetje po zakonu prikazati v letnem poročilu, temeljne kazalnike poslovanja, poslovno poročilo ter revizorjevo poročilo. Vir vseh v tabelah in prilogah navedenih podatkov je Letno poročilo Iskre Avtoelektrike za leto 2003.

2 LETNO POROČILO

2.1 Uporabniki računovodskih podatkov

Organizacije pri svojem delu pogosto potrebujejo podatke o poslovanju obstoječih in bodočih poslovnih partnerjev. Te podatke lahko razberejo iz različnih poročil, med katerimi je eno tudi letno poročilo. Zakoni, strokovne računovodske institucije in borzni predpisi zahtevajo, da mora podjetje izdati letne računovodske izkaze s pojasnili in poročilom posloводства. Namen tega je prikazati resnično sliko poslovanja podjetja. S kakovostnim letnim poročilom pa lahko podjetje primerno predstavi in posreduje prave informacije različnim interesnim skupinam.

Letno poročilo je namenjeno notranjim uporabnikom (npr. poslovodstvu) in zunanjim uporabnikom (npr. država, banke, javnost ...). Uporabnike in njihove potrebe po informacijah podobno kot Mednarodni računovodski standardi opredeljujejo v uvodnih določbah tudi Slovenski računovodski standardi (SRS). Interesne skupine podjetja, ki jim je letno poročilo skoraj edini in glavni vir informacij o poslovanju, so: delničarji in morebitni vlagatelji, zaposleni, posojilodajalci, kupci in dobavitelji, država in njeni organi ter javnost.

Uporabniki oziroma interesne skupine letnega poročila so enaki uporabnikom, na katere so naslovljene računovodske informacije in katerih potrebe po informacijah zadovoljujejo računovodski izkazi (Horvat 2000, 40).

V nadaljevanju bom na kratko opredelila informacije, ki jih posamezne interesne skupine iščejo v letnem poročilu:

– *Delničarji in potencialni vlagatelji*

Lastnike podjetja in morebitne vlagatelje kapitala v letnem poročilu najbolj zanimajo informacije o velikosti in ustaljenosti deležev iz dobička, dividend in podobnega, o politiki delitve čistega dobička, dolgoročni donosnosti podjetja in kakovosti njegovega posloводства. Vlagatelji potrebujejo informacije kot pomoč pri odločitvah, ali naj kupijo, obdržijo ali prodajo pravice, ki izhajajo iz njihovih finančnih naložb.

– *Zaposleni*

Zaposleni so ena najpomembnejših skupin uporabnikov letnega poročila. Zaradi visokega deleža zaposlenih, ki so hkrati tudi delničarji podjetja, je pomen te interesne skupine uporabnikov informacij v letnem poročilu še toliko večji.

Najbolj zanimive informacije za zaposlene so predvsem informacije o donosnosti poslovanja podjetja, saj jih zanima predvsem možnost njihovih zaslužkov ter socialnih prejemkov, dolgoročna možnost zaposlovanja, skrb podjetja za njihovo zdravstveno varstvo, varstvo pri delu ter skrb za okolje. Zaposlenim omogoča tudi boljše identifikacijo s podjetjem in jim daje občutek pomembnosti.

- *Posojilodajalci*
Posojilodajalce dolgoročnih posojil (predvsem banke) zanimajo informacije o plačilni sposobnosti podjetja za redno odplačevanje posojil, s tem povezano pa tudi donosnost in finančni položaj podjetja. Posojilodajalce kratkoročnih posojil, kratkoročne komercialne in druge upnike zanimajo sprotne plačilna sposobnost in finančni položaj. Pri posojilih, ki jih želi podjetje najeti pri bankah in drugih ustanovah, so za njihovo odobritev izključnega pomena predvsem računovodski izkazi v letnem poročilu.
- *Kupci in dobavitelji*
Tako kot banke tudi dobavitelje zanimajo informacije o dolgoročni donosnosti podjetja, kakovosti poslovanja in finančnem položaju, saj jim te informacije omogočajo ugotoviti, ali bodo svoje zneske lahko izterjali, ko bodo zapadli v plačilo. Prav tako jih zanimajo tudi informacije o novih poslovnih priložnostih (dobavitelji hočejo spoznati načrte svojih glavnih kupcev in splošno usmeritev njihovega poslovanja), tako da se lahko na prihodnje poslovanje pripravijo.
- *Država in njeni organi*
Državo v letnem poročilu zanimajo informacije o razmestitvi raznih virov, posebej zaposlenih, o uživanju posebnih pravic zaradi monopolnega položaja ali naravne rente, kar je povezano z uvajanjem dajatev. Država potrebuje informacije tudi za urejanje delovanja podjetij, za določanje davčne politike, pa tudi kot podlago za statistične podatke o narodnem dohodku in podobnih kazalnikih.
- *Javnost*
Javnost, predvsem v kraju, kjer podjetje posluje, želi vedeti, ali podjetje ogroža človekovo zdravje in okolje in če ga, kako ukrepati, da se ogrožanje omeji in prepreči, ter kakšne so ekonomske in finančne možnosti podjetja za pomoč pri reševanju krajevnih problemov v zvezi z zaposlovanjem. Javnost zato zanimajo informacije o donosnosti poslovanja in finančnem položaju podjetja. Obveščena želi biti tudi o dobrodelnih in političnih prispevkih podjetja in sponzoriranju na raznih področjih.

2.2 Vsebina letnega poročila

Letno poročilo je najpomembnejša in najbolj reprezentativna publikacija, ki jo pripravi podjetje. Z njo poleg finančnih podatkov prikaže tudi svoje poslanstvo, vizijo, cilje ter poslovno in občo kulturo. Gre za ogledalo podjetja, ki pokaže položaj podjetja, ki ga ustvarja na dolgi rok. Letno poročilo je poleg zakonsko določenih razlogov tudi pomembno sredstvo notranjega in zunanjega komuniciranja podjetja. Če vsebina letnega poročila izraža poslovno uspešnost, lahko podjetje posredno povečuje

pripadnost zaposlenih v podjetju, utrjuje zaupanje vlagateljev in pridobiva naklonjenost morebitnih poslovnih partnerjev.

Vsebino letnega poročila v prvi vrsti določata Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št.30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98-1451, 37/98-1719, 84/98, 6/99, 54/99-2543, 36/00-1687), ki predpisuje temeljna izhodišča, in Slovenski računovodski standardi (SRS).

V preteklem letu so družbe prvič pripravile letno poročilo v skladu s prenovljenimi Zakonom o gospodarskih družbah (veljati je začel v letu 2001) in na njegovi podlagi sprejetimi SRS (veljati so začeli 1. januarja leta 2002), kar je prineslo bistvene spremembe na računovodskem področju.

Po 57. členu ZGD mora biti letno poročilo jasno in pregledno sestavljeno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida.

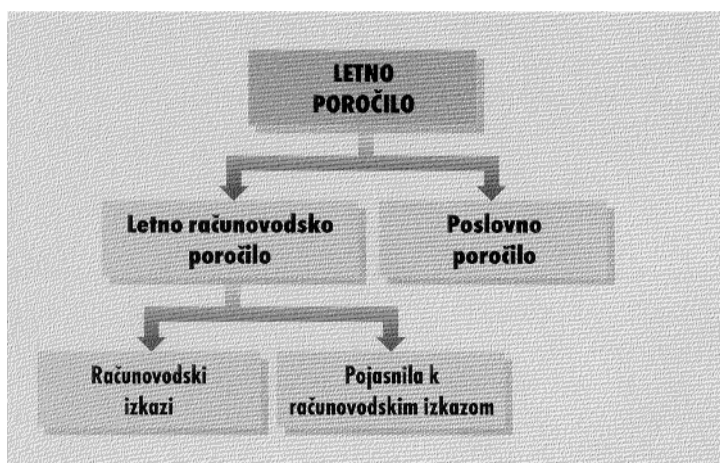
Po Zakonu o gospodarskih družbah mora letno poročilo velikih, srednjih in majhnih družb, katerih delnice kotirajo na organiziranem trgu, vsebovati:

- bilanco stanja,
- izkaz poslovnega izida,
- priloge s pojasnili opredeljene v 65. členu ZGD,
- izkaz finančnega izida,
- izkaz gibanja kapitala in
- poslovno poročilo.

Tisti del letnega poročila, ki ga sestavljajo računovodski izkazi s pojasnili oziroma razkritji najpomembnejših kategorij, predstavlja računovodsko poročilo. Računovodsko poročilo in poslovno poročilo skupaj oblikujeta letno poročilo (Zadravec 2003, 171).

Sestavo letnega poročila podjetja prikazuje slika 2.1.

Slika 2.1 Letno poročilo

Vir: Mayr 2000, 7

Po 54. členu ZGD mora letna poročila velikih in srednjih družb in letna poročila tistih majhnih družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, pregledati revizor na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje. Gre torej za družbe, ki so zavezane reviziji in morajo poleg letnega poročila imeti tudi revizijsko poročilo.

Po navodilih za predložitev letnih poročil gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov (Uradni list RS, št. 87/02) morajo navedene družbe v rokih, določenih s temi navodili, predložiti svoja letna poročila agenciji AJPES za državno statistiko, pa tudi za javno objavo. Po tej metodologiji morajo vse družbe ter srednji in veliki podjetniki AJPES-u v treh mesecih po koncu poslovnega leta predložiti letna poročila za potrebe državne statistike. Majhne družbe na istih poenoteni obrazcih za državno statistiko istočasno predložijo podatke še za javno objavo. Velike, srednje in majhne družbe, s katerih vrednostni papirji se trguje na organiziranem trgu, ter srednji in veliki podjetniki morajo za javno objavo predložiti svoja letna poročila in konsolidirana letna poročila ter revizijsko poročilo v osmih mesecih po koncu poslovnega leta.

Uvodni del letnega poročila mora vsebovati:

- povzetek s finančnimi in drugimi poudarki, ki so bili pomembni za podjetje v poslovnem letu, tako da se bralec hitro seznani z vsebino letnega poročila – kazalo;
- kratko uvodno predstavitev podjetja, v kateri podjetje prikaže svoje osnovne podatke (sedež, telefon, telefaks, elektronski naslov, osnovna dejavnost, število zaposlenih in druge), kratek zgodovinski pregled poslovanja, vizijo in najpomembnejše cilje podjetja, opiše vse izjemne dogodke, ki so vplivali na poslovanje v prejšnjem letu, poudari pozitivne dejavnosti, izjemne uspehe in podobno;
- poročilo predsednika uprave, ki prikaže poslovanje podjetja v prejšnjem letu, poročilo predsednika nadzornega sveta, ki ima nalogo preveriti sestavljeno letno poročilo in na podlagi preverjanja sestaviti pisno poročilo za skupščino, ki vsebuje: zapis o tem, kako je nadzorni svet spremljal delo uprave in poslovanje družbe po posameznih sejah, katere teme so bile obravnavane na sejah; stališče do revizijskega poročila; morebitne pripombe po preverjanju letnega poročila in potrditev letnega poročila, če se strinja z njegovo vsebino.

Uvodni del mora biti razumljiv za strokovno slabše usposobljene bralce, v nasprotju z obveznim delom, ki je namenjen zahtevnejšim bralcem. Hkrati mora biti uvodni del prepričljiv za tiste, ki podjetja ne poznajo, in za vse druge, da jih privabimo k nadaljnjemu branju (Horvat 2003, 64).

Splošni del letnega poročila vsebuje vse sestavine, ki jih ne določata ZGD in SRS. Sestavine splošnega dela letnega poročila lahko združimo takole (Horvat 2003, 68):

- gospodarska gibanja,
- prodaja in trženje,
- analiza poslovanja,
- zaposleni,
- kupci,
- dobavitelji,
- delničarji,
- naložbe,
- raziskovanje in razvijanje ter kakovost,
- okoljevarstvena dejavnost,
- družbena odgovornost in
- načrti.

Obvezni del letnega poročila je jedro letnega poročila, ki ga določajo standardi, zakoni in različna pravila. Njegove bistvene sestavine so: *računovodsko poročilo* (računovodski izkazi s pojasnili) in *poslovno poročilo*, ki jih bom v nadaljevanju diplomske naloge podrobneje opisala.

Tretjo sestavino obveznega dela letnega poročila pa predstavlja *revizorsko poročilo*.

2.3 Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje resnično in pošteno stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev poslovnega sistema za določeni trenutek. Aktivna stran bilance stanja prikazuje premoženje določenega podjetja (sredstva), pasivna stran pa lastniško podobo podjetja (njihove vire) na določen dan, v določenem trenutku. Osnovno načelo bilance stanja je, da mora biti aktiva enaka pasivi.

Bilanca stanja prikazuje veliko pomembnih podatkov, ki jih lahko primerjamo med seboj in so nam v pomoč pri različnih poslovnih odločitvah, še posebej ko sklepamo pomembne posle z novim poslovnim partnerjem in tako lahko npr. ugotovimo, ali je podjetje izpostavljeno finančnim tveganjem.

Pogosto želimo odgovor na vprašanje, ali bo podjetje sposobno plačati svoje obveznosti. Eno izmed sodil je razmerje med dolgoročnimi sredstvi in dolgoročnimi viri. To pomeni, da nas zanima, kako so financirana sredstva v podjetju. Pri tem je zelo koristno poznati nekaj osnovnih pravil presojanja ustreznosti financiranja. Eno je tako imenovano pravilo ročnosti, ki pravi, da je treba dolgoročna sredstva financirati z dolgoročnimi viri in kratkoročna sredstva s kratkoročnimi vir (Mayer 2000, 12).

Razlikujemo redne in izredne bilance stanja. Redne bilance stanja sestavljajo družbe za določene, vnaprej znane trenutke, ki so predpisani z gospodarsko zakonodajo, računovodskimi standardi in notranjimi predpisi družbe. Izredne bilance stanja pa družba sestavlja ob posebnih priložnostih, kot so: združevalne bilance stanja ob združitvi, razdruževalne bilance stanja ob razdružitvi, sanacijske bilance stanja ob težavah poslovnega sistema in podobno.

V letnem poročilu mora bilanca stanja prikazovati stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu poslovnega leta. Njeno obliko in vsebino predpisuje ZGD, dopolnjujejo pa ga SRS. Vsebina in oblika modela bilance stanja za zunanje poslovno poročanje po SRS 24 je:

Sredstva

- A STALNA SREDSTVA
- I Neopredmetena dolgoročna sredstva
- II Opredmetena osnovna sredstva
- III Dolgoročne finančne naložbe
- B GIBLJIVA SREDSTVA
- I Zaloge
- II Poslovne terjatve
- a) *Dolgoročne poslovne terjatve*
- b) *Kratkoročne poslovne terjatve*
- III Kratkoročne finančne naložbe
- IV Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina
- C AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Obveznosti do virov sredstev

- A KAPITAL
- I Vpoklicani kapital
- II Kapitalske rezerve
- III Rezerve iz dobička
- IV Preneseni čisti poslovni izid
- V Čisti poslovni izid poslovnega leta
- VI Prevrednotovalni popravki kapitala
- B REZERVACIJE
- C FINANČNE IN POSLOVNE OBVEZNOSTI
- a) *Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti*
- b) *Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti*
- Č PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Poleg tega določa SRS 24.7, da mora bilanca stanja prikazovati zneske v dveh stolpcih: v prvem uresničene podatke v obravnavanem obračunskem obdobju in v drugem uresničene podatke v enakem prejšnjem obračunskem obdobju.

2.3.1 Sredstva

Vsako podjetje ima premoženje, sredstva za neposredno uresničevanje gospodarskih ciljev.

Sredstva delimo na osnovna sredstva in gibljiva sredstva. Osnovna in gibljiva sredstva se neposredno uporabljajo v okviru podjetja ali pa so na nek način povezana s takšno uporabo. Pri delitvi sredstev pa ne smemo pozabiti na finančne naložbe – to so sredstva, ki so vložena drugam in niso povezana z nastajanjem prihodkov od poslovanja, temveč le z nastajanjem prihodkov od financiranja.

Osnovna sredstva imajo koeficient obračanja manjši od 1, kar pomeni, da se v enem letu ne obrnejo niti enkrat oziroma da jih uporabljamo več kot leto dni.

Med osnovna sredstva razvrščamo:

– *Neopredmetena dolgoročna sredstva*

Neopredmetena dolgoročna sredstva se pojavljajo v obliki pravic. To sredstvo je po SRS 2 sredstvo, ki ga ima kdo dolgoročno za proizvodnjo ali priskrbovanje proizvodov oziroma storitev, dajanje v najem ali pisarniške potrebe, fizično pa ne obstaja. Med neopredmetena dolgoročna sredstva prištevamo: *dolgoročno odložene stroške poslovanja*, ki so lahko npr. organizacijski stroški, ki so nastali že pred začetkom normalnega poslovanja pravne osebe, *dolgoročno odložene stroške razvijanja*, ki se nanašajo na raziskovanje ali izdelavo načrtov in projektov proizvodnje novih ali izboljšanih proizvodov in storitev, *dolgoročne premoženjske pravice*, med katere spadajo predvsem patenti, licence, koncesije, blagovne znamke in podobne pravice, naložbe v dobro ime (positive goodwill), ki je presežek nabavne vrednosti kupljenega podjetja nad določljivo pošteno vrednostjo pridobljenih sredstev, zmanjšano za dolgove podjetja in *predujme za neopredmetena dolgoročna sredstva*.

– *Opredmetena osnovna sredstva*

Pojavljajo se v obliki stvari, med katere spadajo zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema, osnovna čreda in večletni nasadi. Opredmetena osnovna sredstva lahko sestavlja tudi drobn inventar, katerega doba uporabnosti je daljša od enega leta in posamična nabavna vrednost po dobaviteljem obračunu ne presega tolarke vrednosti 500 evrov.

Tako so opredmetena osnovna sredstva stvari (Zadravec 2003, 42):

- ki jih ima podjetje v lasti, da z njimi lahko opravlja svojo dejavnost ali pa vzdržuje in popravlja druge takšne stvari;
- ki jih podjetje pridobi ali izdelava z namenom, da jih bo uporabilo samo;
- ki niso namenjene prodaji v okviru rednega delovanja;
- ki jih ima podjetje v lasti ali finančnem najemu.

Za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva se v knjigovodskih razvidih izkazuje posebej nabavna vrednost in posebej nabrani popravek vrednosti, v bilanci stanja pa zgolj neodpisana vrednost, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti, ki je nabran z

amortiziranjem osnovnih sredstev. Neodpisana vrednost opredmetenega osnovnega sredstva se zmanjšuje z amortiziranjem.

– *Dolgoročne finančne naložbe*

Dolgoročne finančne naložbe so sestavni del dolgoročnih finančnih instrumentov podjetja in so sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, dolgoročno povečevalo svoje finančne prihodke; ti se razlikujejo od poslovnih prihodkov, ki izhajajo iz prodaje proizvodov in opravljanja storitev v okviru njegovega rednega poslovanja (SRS 2002, 40).

Dolgoročne finančne naložbe obsegajo predvsem:

- dolgoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij (delnice, deleži),
- dolgoročna posojila, ki jih podjetje posodi drugim za več kot leto dni,
- naložbe v finančne dolgove države, območja in občine ali drugih izdajateljev (predvsem obveznice).

Kot posebno vrsto dolgoročnih finančnih naložb navaja SRS 3.9 naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno tržljivo blago, ki naj bi jih lastniki obdržali v dolgem obdobju.

Dolgoročna finančna naložba v kapital, lastniški vrednostni papirji drugih podjetij se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki je enaka plačanemu znesku.

Dolgoročna finančna naložba v dano dolgoročno posojilo se ob začetnem pripoznanju izmeri po plačanem znesku, ki se šteje kot glavnica posojila (Zadravec 2003, 55).

Gibljiva sredstva imajo koeficient obračanja večji od 1, kar pomeni, da se obrnejo prej kot v letu dni.

Osnovna sredstva sestavljajo:

- *Zaloge* (zaloga materiala v skladišču – osnovni, pomožni material, zaloga v postopku proizvodnje – nedokončana proizvodnja in polproizvodi, zaloga namenjena prodaji – dokončani proizvodi in trgovsko blago)

Zaloge materiala in trgovskega blaga se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki jo sestavljajo nakupna cena, uvozne in druge nevračljive nakupne dajatve ter neposredni stroški nabave.

Zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih proizvodov se vrednoti po proizvodjalnih stroških oziroma po najvišji možni zoženi lastni ceni.

– *Dolgoročne in kratkoročne poslovne terjatve*

Terjatve razvrščamo na dolgoročne in kratkoročne glede na njihovo zapadlost v plačilo.

Kratkoročne poslovne terjatve zapadejo v plačilo največ v letu dni, dolgoročne poslovne terjatve pa več kot v letu dni. Po SRS 5.7 se dolgoročne terjatve pojavljajo v zvezi s prodajo na up (kredit) z dolgoročnim odplačevanjem – to pomeni prodajo blaga ali storitve, ki ga kupec v trenutku prenosa nanj še ne plača. Mednje spadajo tudi odložene terjatve za davek (v primeru, da je podjetje plačalo preveč prispevkov ali davkov) in dolgoročne varščine. Vse ostalo pa so kratkoročne poslovne terjatve in zajemajo predvsem terjatve v zvezi s prodanimi proizvodi, trgovskim blagom in opravljenimi storitvami.

Terjatve se izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, in sicer faktur, pogodb in podobnih, ob predpostavki, da bodo poplačane.

Terjatve, pri katerih ni verjetnosti, da bodo poravnane v ustreznem roku, je treba izločiti iz rednih terjatev in jih prikazati posebej kot dvomljive. Dvomljive terjatve so izkazane po prvotnem (originalnem) znesku rednih terjatev in s popravkom vrednosti v znesku pričakovane izgube. Posebna oblika dvomljivih terjatev so sporne terjatve, pri katerih je že bil sprožen sodni postopek in so izkazane pri poslovnem sistemu po enakem načelu kot dvomljive terjatve (Turk in Melavc 1999, 101).

– *Kratkoročne finančne naložbe*

Po SRS 6 so kratkoročne terjatve sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, kratkoročno povečevalo svoje finančne prihodke. Kratkoročne finančne naložbe sestavljajo predvsem kratkoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij (naložbe v kapitalske deleže, ki jih namerava imeti podjetje v posesti za trgovanje) in kratkoročne finančne naložbe v finančne dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev (naložbe v dana dolgoročna posojila, naložbe v kupljene menice ali druge kratkoročne dolžniške vrednostne papirje).

– *Denarna sredstva*

Denarna sredstva sestavljajo gotovina, knjižni denar in denar na poti. Gotovina je denar v blagajni (bankovci, kovanci in prejeti čeki), knjižni denar je denar na računih pri banki, ki se lahko uporablja za plačevanje, denar na poti pa je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezen račun pri banki in se istega dne še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarno sredstvo, izraženo v tuji valuti, se pretvori v domačo valuto po menjalnem tečaju na dan prejema. Ob koncu obdobja se denarna sredstva, izražena v tuji valuti, prevrednotijo po srednjem tečaju Banke Slovenije. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, lahko poveča ali zmanjša prvotno izkazano vrednost in predstavlja redni finančni prihodek oziroma redni finančni odhodek.

Aktivne časovne razmejitve

Aktivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno odložene stroške (odhodke) in prehodno nezaračunane prihodke. Kratkoročno odloženi stroški vsebujejo zneske, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti, s katero se podjetje ukvarja. Prehodno nezaračunani prihodki se pojavijo, če so pri ugotavljanju poslovnega izida utemeljeno upoštevani prihodki, podjetje pa zanje še ni dobilo plačila, niti jih ni zaračunalo.

2.3.2 Obveznosti do virov sredstev

Obveznosti do virov sredstev prikazujejo pasivno stran bilance stanja in nam dajejo odgovor na vprašanje »Čigavo je premoženje?« in tako ugotovimo, s kakšnimi viri je podjetje financiralo premoženje, z lastnimi ali tujimi viri. Lastne vire podjetja predstavlja kapital, ki ga ni treba vrniti, razen v primeru prenehanja podjetja, tuje pa dolgovi, ki jih je treba vrniti v določenem roku. Vire delimo tudi na dolgoročne in kratkoročne. Med dolgoročne uvrščamo kapital, dolgoročne obveznosti in dolgoročne rezervacije. Med kratkoročne pa kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve.

Med obveznosti do virov sredstev uvrščamo:

- kapital,
- dolgoročne rezervacije,
- finančne in poslovne obveznosti,
- pasivne časovne razmejitve.

Kapital

Kapital predstavlja obveznost do lastnikov in ga ni treba vrniti, razen v primeru prenehanja podjetja. Določa ga SRS 8, ki kapital deli na:

- *Vpoklicani kapital*, ki zajema osnovni kapital, ki so ga vplačali njegovi lastniki in se glede na vrsto podjetja lahko pojavlja kot delniški kapital, kapital z deleži in kapitalska vloga. Delniški kapital se pojavlja pri delniških družbah, kapital z deleži pri drugih gospodarskih družbah, kapitalska vloga pa pri enolastniškem podjetju.
- *Nevpoklicani kapital* je odbitna postavka od osnovnega kapitala.
- *Rezerve* so sestavljene iz kapitalskih rezerv in rezerv iz dobička.
- *Kapitalske rezerve* so predvsem vplačani presežki kapitala, dodatna in druga vplačila družbenikov itd. Namenjene so pokrivanju tekoče ali prenesene izgube preteklih let.
- *Rezerve iz dobička* so namensko zadržan del čistega dobička iz prejšnjih let, predvsem za poravnavanje možnih izgub v prihodnosti. Obvezno se

razčlenjujejo na zakonske rezerve, rezerve za lastne deleže, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička.

- *Preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let* je ostanek tedanjega čistega dobička, ki ni bil v obliki dividend ali drugih deležev razdeljen prinašalcem kapitala, pa tudi ne namensko opredeljen kot rezerva (SRS 2002, 74).
- *Prenesena čista izguba iz prejšnjih let* je izguba, ki ni bila poravnana in ki zmanjšuje celotni kapital.
- *Nerazdeljeni dobiček in izguba poslovnega leta* je dobiček ali izguba, nastala v tekočem poslovnem letu, od katerega še ni bil obračunan davek od dobička in tudi ne ugotovljen čisti dobiček (Zadravec 2003, 88).
- *Prevrednotovalni popravek kapitala* sestavljata splošni prevrednotovalni popravek in posebni prevrednotovalni popravek kapitala. Splošni prevrednotovalni popravek kapitala omogoča zgoraj naštetim sestavinam kapitala izražanje vrednosti v spremenjeni kupni moči tolarja, merjeni na podlagi spremembe vrednosti evra. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala pa nastaja zaradi okrepitve opredmetenih osnovnih sredstev, dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb ter zaradi oslabitve dolgoročnih in kratkoročnih dolgov do njihovega odplačila, kar se v poslovnih knjigah ločeno izkazuje, kot so popravki nastali.

Dolgoročne rezervacije

Dolgoročne rezervacije so vsebinsko podobne kratkoročnim pasivnim časovnim razmejitev. Razlika je v roku. Torej so dolgoročne rezervacije dolgoročne pasivne časovne razmejitve, ki jih vzpostavijo za (Mayr 2000, 70):

- obveznosti, za katere pričakujejo, da bodo nastale šele čez več kot leto dni,
- obveznosti, katerih nastanek in velikost sta negotova.

Dolgoročne rezervacije lahko nastanejo na podlagi:

- *dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov*, ki obremenjujejo letne prihodke obračunskega obdobja, čeprav bodo nastali šele čez več kot leto dni; med dolgoročno vnaprej vračunane stroške uvrščamo predvsem dolgoročne rezervacije za reorganizacijo, za pričakovane izgube iz kočljivih pogodb, za pokojnine in za druge namene;
- *dolgoročno vnaprej vračunanih odhodkov*, ki že obremenjujejo tekoče prihodke, čeprav bodo nastali šele čez več kot leto dni.; tako lahko oblikujemo potrebna sredstva, namenjena za stroške popravil v času garancije prodanega proizvoda;
- *dolgoročno odloženih prihodkov*, ki se jih ob nastanku zaračunane prodaje ali storitev še ne upošteva pri oblikovanju poslovnega izida; ti zneski prihodkov

bodo upoštevani šele čez leto dni, ko bo treba predvidene odhodke pokriti s takšnimi prihodki; med temi se najpogosteje pojavljajo predvsem dolgoročne rezervacije za dana jamstva ob prodaji proizvodov ali opravljenih storitev;

- *slabega imena* (negative goodwill), ki se pojavi pri nakupu drugega podjetja, če je naložba vanj manjša od čistega premoženja, ki je izkazano pri njem; med prihodke ga je treba vključiti pri obračunu poslovnega izida v petih letih.

Finančne in poslovne obveznosti

Tako finančne kot poslovne obveznosti ločimo po roku zapadlosti na kratkoročne in dolgoročne. Dolgoročne obveznosti zapadejo v plačilo v času, daljšem od leta dni, kratkoročne obveznosti pa največ v letu dni.

Dolgoročni finančni dolgovi so predvsem dolgoročna posojila, dobljena od bank in podjetij v državi in v tujini, ki jih podjetje najame za različne namene (za sanacijo, za izboljšanje finančne sposobnosti itd.). Med dolgoročne finančne dolgove uvrščamo tudi obveznosti do izdanih dolgoročnih vrednostnih papirjev.

Dolgoročni poslovni dolgovi so dolgoročni dobaviteljski krediti za kupljeno blago ali storitve, med katere uvrščamo razne dolgoročne blagovne kredite. Poleg blagovnih kreditov pa med te dolgove spadajo tudi dolgoročne obveznosti za odložene davke, dolgoročne obveznosti iz finančnega najema in dolgoročne obveznosti do kupcev iz naslova prejetih dolgoročnih varščin.

Kratkoročni finančni dolgovi so dobljena kratkoročna posojila, dobljena od bank in podjetij v državi in v tujini ter kratkoročni vrednostni papirji.

Kratkoročni poslovni dolgovi so kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, kratkoročne obveznosti do zaposlenih, kratkoročne obveznosti do države iz naslova davkov (tudi obračunanega DDV – davka na dodano vrednost), kratkoročne obveznosti v zvezi z razdelitvijo poslovnega izida itd.

Pasivne časovne razmejitve so kratkoročno za največ dvanajst mesecev vnaprej vračunani stroški oz. odhodki in kratkoročno odloženi prihodki, ki nastanejo, če so storitve podjetja že zaračunane ali plačane, podjetje pa jih še ni opravilo.

Časovne razmejitve nastajajo v računovodstvu iz potrebe po enakomernem obremenjevanju dejavnosti s stroški, ki so pričakovani, pa se še niso pojavili. Obremenitev dejavnosti s stroški vpliva na poslovni izid, pa tudi na vrednost zalog nedokončane proizvodnje in proizvodov. To pomeni, da z vnaprej vračunanimi stroški in odhodki kasneje pokrivamo dejansko nastale stroške in odhodke iste vrste. Značilen primer tovrstnih stroškov so načrtovani stroški loma in uničenja, razsipa, kala in neposredni stroški nabave blaga v trgovini ali pa načrtovani stroški reklame in stroški danih kratkoročnih garancij (Zadravec 2003, 98).

2.4 Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid v določenem časovnem obdobju. Običajno obdobje je leto. Poslovni izid (dobiček ali izguba) je razlika med vsemi prihodki in odhodki podjetja v določenem časovnem obdobju.

Prihodke določenega poslovnega sistema ugotavljamo v povezavi s sredstvi in obveznostmi zanje, saj nastajajo kot posledica povečevanja sredstev ali zmanjševanja obveznosti do virov sredstev. Podobno je z odhodki. Njihovo nastajanje je posledica zmanjševanja sredstev ali povečanja obveznosti do virov sredstev (Melavc in Milost 2003, 146).

Slovenski računovodski standardi določajo dve različici oblik izkaza uspeha za zunanje poslovno poročanje, in sicer:

- različica I, ki ustreza nemški računovodski šoli, in
- različica II, ki ustreza angloameriški računovodski šoli.

V nadaljevanju bom prikazala obliko izkaza uspeha po različici I, ker si je to različico izbralo tudi podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d., ki ga bom predstavila v nadaljevanju.

Vsebina in oblika izkaza uspeha za zunanje poslovno poročanje po SRS 25 (različica I) je:

- 1 Čisti prihodki od prodaje
- 2 Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
- 3 Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve
- 4 Drugi poslovni prihodki (s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki)
- 5 Stroški blaga, materiala in storitev
- 6 Stroški dela
- 7 Odpisi vrednosti
- 8 Drugi poslovni odhodki
- 9 Finančni prihodki iz deležev
- 10 Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev
- 11 Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev
- 12 Finančni odhodki za odpise dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb
- 13 Finančni odhodki za obresti iz drugih obveznosti
- 14 Davek iz dobička iz rednega delovanja
- 15 Čisti poslovni izid iz rednega delovanja
(1+2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13-14)
- 16 Izredni prihodki
- 17 Izredni odhodki
- 18 Poslovni izid zunaj rednega delovanja (16-17)

- 19 Davek iz dobička zunaj rednega delovanja
- 20 Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah
- 21 Čisti poslovni izid obračunskega obdobja
(15+17-17-19-20)

Poslovni izid iz poslovanja se izračuna iz postavk: $1+2+3+4-5-6-7-8$;
poslovni izid iz rednega delovanja iz postavk: $1+2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13$;
celotni poslovni izid pa iz postavk: $1+2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13+16-17$.

SRS 25.9 določa, da mora izkaz uspeha za zunanje poslovno poročanje prikazovati zneske v dveh stolpcih: v prvem uresničene podatke v obravnavanem obračunskem obdobju in v drugem uresničene podatke v enakem prejšnjem obračunskem obdobju.

2.4.1 Prihodki

Prihodki so povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev ali zmanjšanja dolgov.

Prihodki niso enaki prejemkom, zato moramo ločiti (Turk in Melavc 1999, 77):

- prihodke, ki ne temeljijo na prejemkih – pojavijo se v primeru, ko podjetje prejme dobaviteljev dobropis; namesto dotedanje obveznosti do njega se pojavijo izredni prihodki, ki ne pomenijo prejemka denarja;
- prihodke, ki so gospodarsko povezani s prejemki – ti prihodki se lahko pojavijo pred prejemki, obenem s prejemki ali pa kasneje kot prejemki;
- prejemke, ki ne vodijo k prihodkom – takšno naravo imajo na primer prejemki v zvezi z varščinami, ki so kasneje vrnjene, in v zvezi z dobljenimi posojili.

Po SRS 18 se prihodke razčlenjuje na redne, ki jih sestavljajo poslovni in finančni odhodki, ter na izredne odhodke.

Poslovni prihodki

Poslovni prihodki so prihodki od prodaje (sestavljajo jih prodajne vrednosti prodanih proizvodov oz. trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev) in drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki (subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki).

Poslovne prihodke izkazujemo kot čiste prihodke, torej kot prihodke, zmanjšane za količinske in kakovostne popuste. Poslovni prihodki temeljijo na izdanih fakturah, iz katerih je razvidna vrednost prodanih proizvodov, trgovskega blaga, materiala ali opravljenega dela ter roki in pogoji plačila (Zadravec 2003, 109).

Finančni prihodki

Finančni prihodki so prihodki od naložbenja, ki se pojavljajo v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami ter v zvezi z njihovimi terjatvami. Ločimo jih na finančne prihodke, ki niso odvisni od finančnega izida drugih (npr. prejete obresti), in na finančne prihodke, ki so odvisni od poslovnega izida drugih (npr. prejete dividende). Med finančne prihodke uvrščamo predvsem obračunane obresti in deleže v dobičku drugih ter prevrednotovalne finančne prihodke.

Izredni prihodki

Izredne dohodke sestavljajo neobičajne postavke, ki izhajajo iz dogodkov ali poslov, ki niso običajni pri rednem delovanju podjetja in ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo izid rednega poslovanja podjetja. Med izredne prihodke uvrščamo subvencije, dotacije in podobne prihodke, ki niso povezani s poslovnimi učinki, pogodbene kazni, prejete odškodnine, prejete are in podobno. Med izredne prihodke štejemo tudi tiste, ki so dobljeni za poravnavo izgube iz prejšnjih let, razen če gre za uporabo lastnih virov sredstev.

2.4.2 Odhodki

Odhodki so zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanj sredstev ali povečanj dolgov.

Odhodki so tisti stroški, ki po odbitku od prihodkov soustvarjajo poslovni izid v določenem obračunskem razdobju. Nasprotno so stroški cenovni izraz potroškov v istem obračunskem razdobju, ki so v smotrni povezavi s tedanjo dejavnostjo. Vsi stroški tega razdobja nimajo značaja odhodkov. Prav tako ni nujno, da bi bil vsak odhodek povezan s stroški (Turk in Melavc 1999, 67).

Odhodke torej ne smemo poistovetiti s stroški, zato razlikujemo:

- odhodke, ki ne temeljijo na stroških – ti odhodki se lahko pojavijo v primeru, ko podjetje odpiše ali zmanjša znesek kake terjatve; v takem primeru se pojavijo odhodki, stroški pa ne;
- odhodke, ki so gospodarsko povezani s stroški – ti odhodki se lahko pojavijo istočasno kot stroški ali pa kasneje kot stroški;
- stroške, ki ne vodijo k odhodkom.

Prav tako odhodkov ne smemo poistovetiti z izdatki, zato razlikujemo:

- odhodke, ki ne temeljijo na izdatkih – ti odhodki se lahko pojavijo v primeru, ko podjetje odpiše kako terjatev; v tem primeru se pojavijo odhodki, izdatki pa ne;
- odhodke, ki so gospodarsko povezani z izdatki – ti odhodki se lahko pojavijo pred izdatki, istočasno kot izdatki ali pa se pojavijo kasneje kot izdatki;
- izdatke, ki ne vodijo k odhodkom (npr. nakup zemljišča, vračilo posojila).

Po standardu 17 se odhodke razvršča na redne odhodke, ki jih sestavljajo poslovni in finančni odhodki, ter na izredne odhodke.

Poslovni odhodki

Poslovni odhodki so v načelu enaki vračunanim stroškom v obračunskem obdobju, povečanim za stroške, ki se zadržujejo v začetnih zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje, ter zmanjšanim za stroške, ki se zadržujejo v končnih zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje. V trgovinskih podjetjih, kjer se stroški ne zadržujejo v zalogah, je treba pri ugotavljanju poslovnih odhodkov všteti še nabavno vrednost prodanega trgovskega blaga. Podobno kot trgovsko blago se obravnava tudi prodani material (SRS 2002, 127).

Med poslovne odhodke spadajo proizvodjalni stroški prodanih količin, posredni stroški nabavljanja in prodajanja, neposredni stroški prodajanja in prevrednotovalni poslovni odhodki, ki niso stroški. V trgovinskih in storitvenih podjetjih so poslovni odhodki praviloma enaki stroškom s tem, da je v trgovinskih podjetjih med odhodke treba všteti še nabavno vrednost prodanega trgovskega blaga.

Finančni odhodki

Odhodki za financiranje so stroški, ki se praviloma ne zadržujejo v vrednosti nedokončane proizvodnje in zalog proizvodov. Zato lahko rečemo, da je sedaj pojav stroškov in odhodkov istočasen (Turk in Melavc 1999, 74).

Finančni odhodki so odhodki za financiranje (to so predvsem stroški prejetih obresti) in odhodki za naložbenje (to so predvsem odhodki od prevrednotenja terjatev in dolgov z namenom ohranitve vrednosti – npr. negativne tečajne razlike in prevrednotovalni finančni odhodki zaradi oslabitve finančne naložbe, če je prodajna vrednost manjša od knjigovodske vrednosti).

Izredni odhodki

Izredne odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo izid rednega poslovanja in rezervacije za kritje izgube, če je verjetno, da bo po upoštevanju vseh možnih rešitev prišlo do izgube in je mogoče njen znesek zanesljivo oceniti.

Med izredne odhodke uvrščamo odškodnine, denarne kazni podjetja, rezervacije za bodoče izgube, kritje izgub iz prejšnjih obdobj in podobne izredne odhodke.

2.4.3 Poslovni izid

Poslovni izid je razlika med prihodki in odhodki v obračunskem obdobju in odraža uspešnost podjetja. SRS 19.2 določa temeljne vrste poslovnega izida, med katere spadajo dobiček, čisti dobiček in izguba ter druge vrste poslovnega izida, med katerimi so najpomembnejši prispevek za kritje, kosmati dobiček in razlika v ceni. Temeljne

vrste poslovnega izida so pomembne za zunanje in notranje uporabnike, medtem ko so druge vrste poslovnega izida pomembne le za notranje uporabnike.

Dobiček je pozitivni poslovni izid in se pojavi takrat, ko je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki, ki se pojavijo v obračunskem obdobju, pozitivna.

Izguba je negativni poslovni in je nasprotje dobičku. Pojavi se takrat, ko je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki, ki se pojavijo v obračunskem obdobju, negativna. Izgubo se poravnava v okviru izrednih odhodkov najkasneje v petih letih. Če je izgubo nemogoče poravnati, se zmanjšajo do tedaj izkazane rezerve in druge sestavine kapitala.

Čisti dobiček je razlika med celotnim poslovnim izidom in obračunanim davkom iz dobička kot deležem države v njem. Ta izid pripada zgolj podjetju in ga je treba razdeliti na rezerve, na del, ki bo izplačan lastnikom, in na del, ki bo izplačan zaposlenim. Če še kaj ostane, se oblikuje nerazdeljeni čisti dobiček

Prispevek za kritje je razlika med prihodki od prodaje in spremenljivimi stroški prodanih količin.

Kosmati dobiček je razlika med poslovnimi prihodki ter proizvodnimi stroški prodanih proizvodov in storitev skupaj z nabavno vrednostjo prodanega trgovskega blaga.

Razlika v ceni je sestavni del kosmatega poslovnega izida in je razlika med prihodki prodanega trgovskega blaga in nabavno vrednostjo prodanega trgovskega blaga.

2.5 Izkaz finančnega izida

Izkaz finančnega izida je temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja (SRS 2002, 187).

Iz izkaza finančnega izida je razvidno začetno in končno stanje sredstev in njihovih ustreznikov ter kako jih podjetje pridobiva in porablja.

Finančni izid lahko ugotovljamo neposredno na podlagi denarnega toka – prejemkov in izdatkov, ali pa na podlagi finančnega toka. Finančni tok je celota pritokov in odtokov določenih vrst sredstev ali obveznosti do virov sredstev v določenem časovnem obdobju. Pritoki in odtoki so posledica sprememb stanj sredstev ali obveznosti do virov sredstev (Melavc in Milost 2003, 158).

Med pritoki nastajajo:

- *pritoki zaradi dezinvestiranja*, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki zmanjšujejo stanje sredstev v obliki stvari ali v obliki pravic, in
- *pritoki zaradi financiranja*, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki povečujejo stanje obveznosti do virov sredstev.

Med odtoki nastajajo:

- *odtoki zaradi investiranja*, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki povečujejo stanje sredstev v obliki stvari ali v obliki pravic, in
- *odtoki zaradi definciranja*, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki zmanjšujejo obveznosti do virov sredstev.

Slovenski računovodski standardi določajo dve različici oblike finančnega izida za zunanje poslovno poročanje. V nadaljevanju bom prikazala različico II, ker je to obliko izbralo tudi podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d., pri sestavljanju letnega poročila.

Vsebina in oblika finančnega izida za zunanje poslovno poročanje (različica II) po SRS 26, je:

- A Finančni tokovi pri poslovanju
 - a) Pritoki pri poslovanju
 - b) Odtoki pri poslovanju
 - c) Prebitek pritokov pri poslovanju (a manj b) ali prebitek odtokov pri poslovanju (b manj a)
- B Finančni tokovi pri naložbenju
 - a) Pritoki pri naložbenju
 - b) Odtoki pri naložbenju
 - c) Prebitek pritokov pri naložbenju (a manj b) ali prebitek odtokov pri naložbenju (b manj a)
- C Finančni tokovi pri financiranju
 - a) Pritoki pri financiranju
 - b) Odtoki pri financiranju
 - c) Prebitek pritokov pri financiranju (a manj b) ali prebitek odtokov pri financiranju (b manj a)
- Č Končno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov
 - x) Finančni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)
- + y) Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov

Tako kot v bilanci stanja in izkazu uspeha se tudi v izkazu finančnega izida zaradi primerjave podatki prikazujejo v dveh stolpcih: v prvem uresničeni podatki v obravnavanem obračunskem obdobju in v drugem uresničeni v prejšnjem obračunskem obdobju.

2.6 Izkaz gibanja kapitala

Koz zadnji računovodski izkaz, ki ga morajo v svoje letno poročilo vključiti vse večje, srednje in male družbe, katerih vrednosti papirji kotirajo na borzi, je izkaz gibanja kapitala. Po SRS 27 je izkaz gibanja kapitala temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe sestavin kapitala za poslovno leto. Sestavljen je lahko tako, da prikazuje le razdelitev čistega dobička kot sestavine

kapitala oz. poravnavo čiste izgube kot odbitne postavke od kapitala ali pa vse sestavine kapitala, zajete v bilanci stanja.

Za vsako sestavino kapitala je v posameznih vrsticah prikazano začetno stanje sestavin kapitala proučevanega obdobja, nato pa možni pojavi, ki povzročajo spremembe posameznih sestavin kapitala, in nazadnje končno stanje kapitala v obdobju. Možne pojave spreminjanja kapitala je mogoče strniti v tri vrste, in sicer (Zadavec 2003, 145):

- premik v kapital,
- premik v kapitalu in
- premik iz kapitala.

SRS 27 določa različne sestavine kapitala, ki so prikazani v posameznih stolpcih:

- I Vpoklicani kapital
 - 1 Osnovni kapital
 - 2 Nepoklicani kapital (kot odbitna postavka)
- II Kapitalske rezerve
- III Rezerve iz dobička
 - 1 Zakonske rezerve
 - 2 Rezerve za lastne deleže
 - 3 Statutarne rezerve
 - 4 Druge rezerve iz dobička
- IV Preneseni čisti poslovni izid
 - 1 Preneseni čisti dobiček
 - 2 Prenesena čista izguba
- V Čisti poslovni izid poslovnega leta
 - 1 Čisti dobiček poslovnega leta
 - 2 Čista izguba poslovnega leta
- VI Prevrednotovalni popravki kapitala
 - 1 Splošni prevrednotovalni popravek kapitala
 - 2 Posebni prevrednotovalni popravki kapitala

Računovodsko poročilo mora poleg navedenih računovodskih izkazov vsebovati tudi pojasnila k računovodskim izkazom, ki vsebujejo različne informacije, ki jih navajajo SRS in ZGD.

2.7 Priloge k računovodskim izkazom

Poleg navedenih računovodskih izkazov morajo družbe v letnem poročilu navesti tudi priloge k računovodskim izkazom. Priloga k računovodskim izkazom mora po 65. členu ZGD vsebovati (Horvat 2003a, 27):

- podatke in pojasnila po določbah, ki niso vsebovane v 65. členu sedmega poglavja ZGD,
- obvezna dodatna razkritja po SRS, in sicer razkritja postavk v bilanci stanja, ki jih določa SRS 24, razkritja postavk v izkazu poslovnega izida, ki jih določa SRS 25, razkritja v zvezi z izkazom finančnega izida (SRS 26.21), razkritja v zvezi z izkazom gibanja kapitala (SRS 27) in razkritja, ki jih obravnavajo SRS od 1 do 19 v poglavjih B pod točko e, ter
- priloge iz 65. člena ZGD, ki so zlasti neračunovodske narave.

2.8 Poslovno poročilo

Po 66. členu ZGD mora poslovno poročilo vsebovati najmanj pošten prikaz razvoja poslovanja in položaja družbe ter prikazovati:

- pomembne poslovne dogodke, ki so nastopili po koncu poslovnega leta,
- pričakovani razvoj družbe,
- aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja,
- podružnice družbe,
- aktivnosti podružnic družbe v tujini.

Poslovno poročilo v najširšem smislu vsebuje različne analize preteklih dogajanj in stanj ter predvidevanj pri poslovanju in podobno. Analize preteklih dogajanj in stanj lahko temeljijo na računovodskih podatkih iz računovodskih izkazov, lahko pa posegajo tudi na področje trženja, proizvodnje, financiranja, kadrovske problematike, ravnanja z okoljem, družbene dejavnosti in druga. S tem posežemo tudi na področje prostovoljnih in neračunovodskih razkritij oziroma v celovito poslovno poročanje. Podrobno poslovno poročilo vsebuje tudi razčlenitve odmikov obračunskih podatkov od sodil za njihovo presojanje ter oblikovanje kazalnikov na podlagi obračunskih in predračunskih računovodskih podatkov (Horvat 2003a, 30).

2.9 Konsolidirano letno poročilo

Poleg navedenih računovodskih izkazov morajo družbe s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so nadrejena družba eni ali več družbam s sedežem v Republiki Sloveniji ali izven nje (podrejene družbe), izdelati tudi *konsolidirano letno poročilo*, ki ga določa 53. člen ZGD. Konsolidirano letno poročilo je sestavljeno iz konsolidirane bilance

stanja, konsolidiranega izkaza poslovnega izida, konsolidiranega izkaza finančnega izida, konsolidiranega izkaza gibanja kapitala, prilog h konsolidiranim izkazom in poslovnega poročila družb, ki so vključene v konsolidacijo.

3 OPREDELITEV KAZALNIKOV POSLOVANJA

Kazalniki omogočajo v letnem poročilu popolnejšo analizo poslovanja podjetja in hitro primerjavo z drugimi podjetji v isti ali različnih panogah. Vsi kazalniki temeljijo na računovodskih podatkih.

Kazalnik je relativno število, dobljeno s primerjavo dveh velikosti; ima spoznavno moč, ki omogoča oblikovati sodbo o poslovanju. Glede na naravo primerjalnih velikosti je lahko indeks, koeficient ali stopnja udeležbe (SRS 2002, 217).

Stopnja udeležbe računamo, kadar želimo primerjati del vrednosti s celotno vrednostjo. Najpogosteje se pomnoži s 100, da se dobi stopnja udeležbe, izražena v odstotkih.

S koeficienti se izražamo, kadar primerjamo raznovrstne podatke, ki so v medsebojni zvezi (produktivnost, gospodarnost, dobičkonosnost). Praviloma je koeficient število, ki se redko pomnoži s 100.

Indeks računamo, kadar primerjamo prirejene istovrstne podatke. Pogosto se pomnoži s 100, da se dobi v odstotkih izraženi indeks.

V nadaljevanju diplomske naloge bom navedla nekaj najpogosteje uporabljenih kazalnikov, med njimi tudi tiste, ki so za podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. najpomembnejši in ki so jih tudi uporabili pri sestavi letnega poročila.

3.1 Kazalniki financiranja

S kazalniki financiranja ugotavljamo strukturo financiranja sredstev in stopnjo finančne neodvisnosti podjetja.

Pomembni so pri dolgoročnih odločitvah o politiki financiranja podjetja ter za posojilodajalce podjetja, saj jim kažejo tveganost glede vračila posojila (Biloslavo 1999, 117).

$$\text{Stopnja lastniškosti financiranja} = \frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

$$\text{Stopnja dolžniškosti financiranja} = \frac{\text{dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

$$\text{Stopnja osnovnosti kapitala} = \frac{\text{osnovni kapital}}{\text{kapital}}$$

$$\text{Stopnja dolgoročnosti financiranja} = \frac{\text{vsota kapitala in dolgoročnih dolgov} \\ \text{(skupaj z dolgoročnimi rezervacijami)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

3.2 Kazalniki investiranja

S kazalniki investiranja analiziramo strukturo sredstev in tako ugotavljamo, kam je podjetje vlagalo svoja sredstva in kakšno strukturo sredstev ima glede na vlaganja.

$$\text{Stopnja osnovnosti investiranja} = \frac{\text{osnovna sredstva}}{\text{sredstva}}$$

$$\text{Stopnja dolgoročnosti investiranja} =$$

$$= \frac{\text{vsota osnovnih sredstev (po neodpisani vrednosti)} \\ \text{dolgoročnih finančnih naložb in dolgoročnih poslovnih} \\ \text{terjatev}}{\text{sredstva}}$$

3.3 Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja

Pri kazalnikih vodoravnega finančnega ustroja med seboj primerjamo posamezne postavke sredstev in posamezne postavke obveznosti do virov sredstev. Njihove vrednosti so še posebej zanimive za posojilodajalce, saj kažejo na plačilno sposobnost podjetja v danem trenutku (Biloslavo 1999, 118).

$$\text{Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev} =$$

$$= \frac{\text{kapital}}{\text{osnovna sredstva (po neodpisani} \\ \text{vrednosti)}}$$

$$\text{Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)} =$$

$$= \frac{\text{likvidna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

$$\text{Koeficient pospešene pokritosti in kratkoročnih terjatev kratkoročnih obveznosti} \\ \text{(pospešeni koeficient)} =$$

$$= \frac{\text{vsota likvidnih sredstev in kratkoročnih terjatev}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

$$\begin{aligned} & \text{Koefficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti} \\ & (\text{kratkoročni koefficient}) = \\ & = \frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}} \end{aligned}$$

3.4 Kazalniki obračanja

Kazalniki obračanja nam kažejo hitrost obračanja posameznih vrst sredstev (iz sredstev v denar in spet nazaj). Hitrejše je obračanje, manj ima podjetje vezanih denarnih sredstev in hitreje se dobiček povečuje (Biloslavo 1999, 118).

$$\text{Koefficient obračanja terjatev do kupcev} = \frac{\text{prejemki od kupcev v letu dni}}{\text{povprečno stanje terjatev do kupcev}}$$

$$\text{Povprečno število dni vezave terjatev do kupcev} = \frac{365}{\text{koefficient obračanja terjatev do kupcev}}$$

3.5 Kazalniki gospodarnosti

S kazalniki gospodarnosti želimo ugotoviti, koliko smo ustvarili dobička ali izgube in kako smo bili glede na razpoložljiva sredstva uspešni.

$$\text{Koefficient gospodarnosti poslovanja} = \frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$$

$$\text{Koefficient celotne gospodarnosti} = \frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

3.6 Kazalniki donosnosti

Kazalniki donosnosti kažejo predvsem uspešnost poslovanja podjetja, ekonomičnost in rentabilnost podjetja.

$$\text{Koefficient čiste dobičkonosnosti kapitala} = \frac{\text{čisti dobiček v poslovnem letu}}{\text{povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida proučevanega leta)}}$$

$$\textit{Koefficient dividendnosti osnovnega kapitala} = \frac{\textit{vsota dividend za poslovno leto}}{\textit{povprečni osnovni kapital}}$$

$$\textit{Celotna dobičkonosnost} = \frac{\textit{prihodki} - \textit{odhodki}}{\textit{prihodki}}$$

4 PREDSTAVITEV PODJETJA ISKRA AVTOELEKTRIKA, D. D.

Podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. je bilo ustanovljeno leta 1960, ko se je začela proizvodnja prvih avtoelektričnih izdelkov. V štiridesetletni zgodovini se je družba hitro razvijala in zasedla mesto med pomembnimi industrijskimi podjetji v Sloveniji, danes pa se uvršča med največje slovenske izvoznike, saj več kot 99 odstotkov prodaje ustvari na tujih trgih.

Iskra Avtoelektrika, d. d. je svetovni dobavitelj zaganjalnikov in generatorjev za motorje z notranjim izgorevanjem, avtonomno napajanih enosmernih električnih pogonskih sistemov in drugih zahtevnejših sestavnih delov za avtomobilsko industrijo, kot so vžigalne tuljave, tlačni ulitki iz lahkih zlitin, plastični in hladno kovani deli. Te programe dopolnjujeta še tehnološki razvoj ter proizvodnja posebne opreme in orodij.

Družba je prepoznana po inovativnosti, trajnostnem razvoju, visoki kakovosti ter veliki tržni in razvojni podpori svojim odjemalcem. Prepoznavnost temelji na kompetentnih ljudeh in fleksibilnih procesih. Je ena največjih slovenskih industrijskih družb, ki se pospešeno vključujejo v globalizacijske tokove. Družba realizira preko 99 % prodaje osnovnega programa na razvitih trgih Evropske unije, Severne Amerike in na drugih trgih sveta. To jo uvršča med največje izvoznike v slovenskem prostoru. Z lastno prodajno mrežo in podjetji doma in v tujini pa svoje delovanje vse bolj globalizira.

V družbi obvladujejo dogodke in spremembe usposobljeni ljudje z ustvarjalnim sodelovanjem, podjetniškim duhom in veliko ozaveščenostjo glede pomena kakovosti in odličnosti. Kulturo spreminjajo z uresničevanjem skupnih vrednot, kot so: navdušenje strank, spoštovanje posameznika, sodelovanje, odločnost, zavzetost, inovativnost in učenje. Potrebe kupcev si prizadevajo zadovoljevati z visoko stopnjo znanja in s pripravljenostjo nuditi dobre storitve in partnerske odnose. Z upoštevanjem najsodobnejših tehničnih in okoljevarstvenih standardov, direktiv in zakonov ponujajo strankam sodobne proizvode, ki kakovostno in cenovno konkurenčno zadovoljujejo njihove potrebe. Prilagodljiv in učinkovit razvoj jim s pomočjo sodobnih raziskovalno-razvojnih orodij in orodij obvladovanja kakovosti omogoča optimiranje kakovosti proizvodov, stroškov ter dobro prepoznavanje potreb in pričakovanj kupcev. S tem v veliki meri pripomorejo, da so proizvodi zanesljivejši in predvsem konkurenčnejši.

Že prav od začetka je družba namenjala posebno pozornost kakovosti svojih izdelkov in storitev. Tako je prva v svojem okolju pridobila certifikat po standardih kakovosti ISO 9001, kasneje pa še po standardih QS-9000. V letu 2000 je bila družba nagrajena s priznanjem Republike Slovenije za poslovno odličnost. Upravljanje družbe sloni na načelih celovitega upravljanja kakovosti in na merilih modela poslovne odličnosti, med katerimi imata še posebno pomembno vlogo ohranjanje čistega okolja in učinkovita raba naravnih virov. Z namenom celovitega in načrtnega ravnanja z okoljem je družba v letu 2001 uvedla metodologijo čiste proizvodnje in se v letu 2002 certificirala po standardu ISO 14001.

4.1 Organiziranost podjetja

V Iskri Avtoelektriki, d. d. obvladujejo proizvodnjo zaganjalnikov, alternatorjev, električnih motorjev, krmilnikov, elektronike in sestavnih delov. V podjetju obvladujejo vse funkcije poslovnega procesa v okviru osmih direktij in štirih strateških poslovnih enot.

Direkcije:

- direkcija prodaje,
- razvojni center,
- direkcija nabave,
- direkcija tehnike,
- direkcija financ,
- direkcija ekonomike in informatike,
- direkcija ravnanja z ljudmi,
- direkcija kakovosti.

Strateške poslovne enote:

- SPE Avtoelektrika,
- SPE Pogonski sistemi,
- SPE Sestavni deli,
- SPE Trading.

Upravo družbe sestavljajo trije člani, nadzorni svet družbe pa je sestavljen iz šestih članov.

V koncernu kot celoti združujejo proizvodne in pridružene proizvodne družbe doma in po svetu ter trgovske družbe v okviru lastne distribucijske mreže.

– *Proizvodna podjetja:*

- Iskra Avtoelektrika Avto deli, d. o. o., Bovec, Slovenija,
- Iskra Avtoelektrika Livarna Komen, d. o. o., Slovenija,
- Iskra Avtoelektrika Orodjarna, d. o. o., Šempeter pri Gorici, Slovenija,
- Iskra Avtoelektrika Asign, d. o. o., Šempeter pri Gorici, Slovenija,
- Iskra AE komponente, d. o. o., Bosna in Hercegovina,
- IskRa, O. o. o., Grodno, Belorusija,
- Iskra Autoelectric, Ltd., Teheran, Iran,
- Jie Hua Iskra Mechanical – Electrical Co., Ltd., Kitajska.

Rezultat poslovnih načrtov o prisotnosti po svetu so proizvodna podjetja, ustanovljena v tujini. Ta podjetja proizvajajo alternatorje, zaganjalnike in komponente,

ki temeljijo na znanju (know-howu) podjetja Iskre Avtoelektrike, d. d. in tržijo druge izdelke, ki jih proizvajajo v koncernu.

– *Trgovska podjetja:*

- Iskra Autoelectrique, S. A, Vannes, Francija,
- Iskra Autel, S. r. l., Gorizia, Italija,
- Iskra Autoelektrik Handelsges. MbH, Stuttgart, Nemčija,
- Iskra UK, Ltd., Coulsdon, Velika Britanija,
- Iskra AE, Inc., Darien, Connecticut, ZDA.

Trgovska podjetja v tujini sestavljajo distribucijsko mrežo, v katero so vključeni pooblašteni distributerji. Njihova glavna dejavnost je trženje izdelkov Iskre Avtoelektrike na področju drugovgradnje. Vse bolj se razvijajo v logistične centre, ki podpirajo trženje izdelkov industrijskim kupcem.

4.2 Statut podjetja

Podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. ima statut razdeljen na naslednje člene, ki opisujejo njihov pomen, vlogo in vsebino:

- firmo in sedež,
- dejavnost družbe,
- osnovni kapital,
- povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala,
- lastne delnice,
- uprava,
- nadzorni svet,
- skupščina,
- letno poročilo, dobiček in dividenda,
- poslovna skrivnost,
- obveščanje delničarjev,
- trajanje in prenehanje družbe ter
- končne določbe.

Statut družbe je urejen v obliki notarskega zapisa in vpisan v sodni register.

V členu, ki ga določa letno poročilo, dobiček in dividenda ima družba točno navedene roke o sestavi letnega poročila ter o odgovornosti za sestavo letnega poročila.

Družba oblikuje poslovno leto kot koledarsko leto. Revizijo letnega poročila in revizijo konsolidiranega letnega poročila je treba sestaviti za vsako poslovno leto v roku šestih mesecev po koncu poslovnega leta. Revidirano letno poročilo mora uprava predložiti nadzornemu svetu, ki izroči pisno poročilo o upravi in o pregledu in preveritvi letnega poročila. Družba mora letno poročilo skupaj z revizijskim mnenjem

predložiti pooblaščenim organizacijam za obdelovanje in objavljanje podatkov v roku osmih mesecev po koncu poslovnega leta.

4.3 Sestava in izobrazbena struktura zaposlenih

V družbi Iskra Avtoelektrika, d. d. zaposlujejo preko 1500 ljudi, medtem ko jih je v celotnem koncernu, vključujoč družbe v Sloveniji in v tujini, preko 2000.

V podjetju so zaključili prvi sklop aktivnosti, ki so jih začeli uvajati pred tremi leti po sprejetju strategije ravnanja z ljudmi. Zaključili so izobraževanje o človeku in medčloveških odnosih, sprejeli pravilnik o novem plačilnem sistemu, ki podpira ustvarjalno sodelovanje, in nov pravilnik o inovativni dejavnosti. Tako so ustvarili podlago za nadgrajevanje ravnanja z ljudmi in širitev kulture ustvarjalnega sodelovanja z novimi vsebinami. V podjetju se zavedajo, da sta novo znanje in spoznanje vodili osebnega razvoja človeka ter napredovanja skupine in organizacije. Opravili so 22,6 ure izobraževanja za funkcionalna znanja na zaposlenega. S programom andragoškega usposabljanja vodij v proizvodnji uvajajo izboljšani pristop za usposabljanje novih delavcev.

S šolanjem ob delu, štipendiranjem na rednih šolah in z novim zaposlovanjem bolj izobraženih ljudi družbe dosega kontinuirano rast povprečne stopnje izobrazbe zaposlenih. S spodbujanjem sodelavcev za šolanje ob delu pa dosegajo strmo rast števila šolajočih ob delu. Ob koncu leta 2003 je družba plačevala šolanje 136 sodelavcem, kar predstavlja že 8,97 % vseh zaposlenih.

V tabeli 4.1 je prikazano povprečno število zaposlenih po skupinah glede na izobrazbo v delniški družbi in skupini v letu 2003:

Tabela 4.1 Stanje zaposlenih in stopnja izobrazbe na dan 31. 12. 2003

Stopnja izobrazbe	Iskra Avtoelektrika, d. d.	Skupina Iskra Avtoelektrika
VII	5	13
VII	214	309
VI	146	188
V	131	256
IV	368	524
III	155	172
II	513	649
I	6	5
Skupaj	1.538	2.116

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

4.4 Pomen letnega poročila za podjetje

Letno poročilo je ogledalo podjetja, je tiskani dokaz poslovanja do obstoječih ali potencialnih lastnikov, poslovnih partnerjev, zaposlenih in drugih javnosti. Je

pomembna informacija o dejavnosti, s katero se podjetje ukvarja in predstavlja svoje načrte za prihodnost. Za podjetje je letno poročilo izredno pomemben dokument, ki ne more biti pripravljen na hitro, ampak preišljeno in na podlagi skrbno izbranih podatkov ter informacij, zato mora imeti natančno vsebinsko zasnovo, da ve, kaj v letno poročilo vključiti.

Poslovni izid podjetja, ki ga ponazarjata izguba ali dobiček in presežek ali primanjkljaj denarja na koncu poslovnega obdobja, lahko dolgoročno vpliva na poslovodstvo podjetja, zaposlene, poslovne partnerje, državo in druge dejavnosti. Zato morajo biti računovodska poročila, ki so sestavni del letnega poročila in rezultat dejavnosti računovodstva, natančno sestavljena in morajo izkazovati izraz resničnega stanja. Poleg računovodskega poročila ima izreden pomen tudi poslovno poročilo, saj z njim podjetje predstavi svoje delo, uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in vizijo prihodnosti.

V zadnjem času postaja po vsem svetu letno poročilo vedno bolj pomemben dokument. Tega se v podjetju Iskra Avtoelektrika, d. d. zavedajo, zato namenijo izdelavi letnega poročila veliko časa in se že pri pripravljanju in zbiranju podatkov zelo potrudijo. Zavedajo se, da z njim poslovodstvo prikaže svoje delo lastnikom ter da je letno poročilo tudi svobodno razpoložljiva listina, s katero se podjetje predstavi vsem notranjim in zunanjim uporabnikom.

4.5 Vizija podjetja

Iskra Avtoelektrika ustvarja trajnostni razvoj in hoče z lastno blagovno znamko biti med vodilnimi svetovnimi dobavitelji zaganjalnikov in generatorjev za motorje z notranjim izgorevanjem, avtonomno napajanih enosmernih električnih pogonskih sistemov in drugih zahtevnejših komponent za avtomobilsko industrijo ter biti svojim kupcem najboljši partner. Zato v podjetju poudarjajo fleksibilnost, osredotočenost h kupcem, kakovost in poslovno odličnost, ustvarjalno sodelovanje, stroškovno učinkovitost in inovativnost.

V družbi so se zaradi prevladujočega vpliva Iskre Avtoelektrika, d. d. odločili in opredelili enotno izjavo o viziji za skupino in Iskro Avtoelektriko, d. d. Njihova vizija je:

- biti med vodilnimi svetovnimi proizvajalci enosmernih motorjev in krmilnikov za mobilno hidravliko ter drugih elektromotornih sistemov,
- pomembnejši proizvajalec zaganjalnikov in alternatorjev za gospodarska vozila,
- priznan proizvajalec komponent in
- priznan distributer za avtomobilsko industrijo in logistično opremo.

5 PREDSTAVITEV IN ANALIZA LETNEGA POROČILA PODJETJA ISKRA AVTOELEKTRIKA, D. D.

5.1 Bilanca stanja na dan 31. 12. 2003

1. Neopredmetena dolgoročna sredstva

Neopredmetena dolgoročna sredstva se pojavljajo v obliki pravic in so podrobneje razvidna v tabeli 5.1.

Tabela 5.1 Neopredmetena dolgoročna sredstva (v tisoč SIT)

	2003	2002
Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	62.119	76.593
Dolgoročne premoženjske pravice	336.346	79.394
Neopredmetena dolg. sredstva v pridobivanju	6.714	54.640
Skupaj	405.179	210.626

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Neopredmetena dolgoročna sredstva so se leta 2003 v primerjavi s preteklim letom povečala za 92 %. Najbolj, za 323,64 %, so se povečale dolgoročne premoženjske pravice, ki se nanašajo na nakup SAP-ovih licenc in na pričetek uporabe novega poslovno- informacijskega sistema. Dolgoročne premoženjske pravice predstavljajo tudi največji delež med neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi, kar 83 %.

2. Opredmetena osnovna sredstva

Tabela 5.2 prikazuje opredmetena osnovna sredstva, ki se pojavljajo v obliki stvari.

Tabela 5.2 Opredmetena osnovna sredstva (v tisoč SIT)

	2003	2002
Zemljišča	865.889	866.470
Zgradbe	3.210.437	3.246.019
Proizvajalna oprema	3.781.588	3.963.059
Druga oprema	1.356.820	1.291.311
Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju	124.237	224.543
Predujmi za opredmetena osnovna sredstva	190.432	26.774
Skupaj	9.529.403	9.718.176

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, ki predstavljajo 41,6 % vseh sredstev, so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšala za 2 %.

Največji delež med opredmetenimi osnovnimi sredstvi predstavljajo skupaj zgradbe in proizvodna oprema, in sicer 73,37 %, s 14,24 % pa sledi druga oprema, ki se nanaša na vlaganja v posodabljanje in povečanje zmogljivosti proizvodne opreme. Med njimi

so najpomembnejša vlaganja v opremo za proizvodnjo zaganjalnikov, opremo za proizvodnjo alternatorjev, opremo za proizvodnjo motorjev ter opremo za izdelavo hladno oblikovanih delov in orodij. Temu sledijo zemljišča z 9 %. Najmanjši delež opredmetenih osnovnih sredstev predstavljajo opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju in se nanašajo na napravo za kontrolo karakteristik, napravo za varjenje odceпов, montažno linijo za zakovičenje kreppljastih polov, stružnico in orodja.

Za zavarovanje prejetih finančnih posojil ima družba zastavljenih 93,5 % nepremičnin.

Amortizacija

Vrednost neopredmetenih osnovnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem.

Družba obračunava amortizacijo posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in je tako obračunana kot zmnožek med amortizacijsko osnovo, ki predstavlja nabavno vrednost, povečano ali zmanjšano za prevrednotenje zaradi okrepitve ali oslabitve vrednosti osnovnega sredstva in amortizacijsko stopnjo v breme stroškov.

Amortizacijske stopnje prikazuje tabela 5.3.

Tabela 5.3 Amortizacijske stopnje v podjetju Iskra Avtoelektrika, d. d.

	Stopnja (v %)
Gradbeni objekti	1,67–5,00
Oprema za opravljanje osnovne dejavnosti	14,00–20,00
Druga oprema	8,30–25,00
Transportna oprema	12,50–15,50
Orodja	20,00
Računalniška oprema	25,00
Neopredmetena dolgoročna sredstva	14,30–33,33

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Amortizacija, obračunana od zneska, ugotovljenega s prevrednotenjem zaradi okrepitve, ne bremeni stroškov, ampak prevrednotovalni popravek kapitala, oblikovan z okrepitvijo stalnega sredstva. Tako tudi zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev zaradi oslabitve ni strošek amortizacije, temveč prevrednotovalni poslovni odhodek.

Opredmeteno osnovno sredstvo se začne amortizirati prvi dan naslednjega meseca po tem, ko se je začelo uporabljati za opravljanje dejavnosti, za katero je namenjeno. Neopredmeteno dolgoročno sredstvo se začne amortizirati, ko je na voljo.

3. Dolgoročne finančne naložbe

Dolgoročne finančne naložbe prikazujejo sredstva, ki jih ima podjetje, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, dolgoročno povečevalo svoje finančne prihodke. Dolgoročne finančne naložbe so razvidne iz tabele 5.4.

Tabela 5.4 Dolgoročne finančne naložbe (v tisoč SIT)

	2003	2002
Deleži v podjetjih v skupini	2.009.192	1.809.928
Deleži v pridruženih podjetjih	49.253	6.486
Dolgoročne finančne terjatve do pridruženih podjetij	9.188	16.090
Drugi dolgoročni deleži	141.271	144.299
Druge dolgoročne finančne terjatve	12.626	12.192
Skupaj	2.221.530	1.988.994

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Dolgoročne finančne naložbe so se v primerjavi s preteklim letom povečale za 11,7 % in predstavljajo 9,7 % vseh sredstev. Največji delež med dolgoročnimi finančnimi naložbami predstavljajo dolgoročne finančne naložbe v obliki deležev v podjetjih v skupini – kar 90,44 % – in se nanašajo na pridobitev dodatnih deležev v obstoječih družbah in na ustanovitev nove družbe – Iskra AE komponente, d. o. o. v Bosni in Hercegovini.

Dolgoročne finančne terjatve do pridruženih podjetij se nanašajo na dano posojilo družbi Iskra Autoelectric Iran in so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšale za 42,9 % zaradi anuitet, ki bodo zapadle v letu 2004 in so prikazane med kratkoročnimi finančnimi naložbami.

Družba je vse naložbe v tujini prevrednotila po srednjem tečaju Banke Slovenija na dan 31. december 2003 za učinek prevrednotenja je povečala finančne prihodke iz tečajnih razlik in finančne odhodke.

Gibljiva sredstva

4. Zaloge

Zaloge prikazujejo gibljiva sredstva podjetja, ki se pojavljajo v obliki stvari in so prikazana v tabeli 5.5.

Tabela 5.5 Zaloge (v tisoč SIT)

	Kosmata vrednost	Popravek vrednosti	Čista vrednost	
			2003	2002
Material	2.505.604	345.529	2.160.075	2.061.928
Nedokončana proizvodnja	535.008	33.339	501.669	453.630
Proizvodi	357.569	6.949	350.620	386.677
Blago	84.927	1.493	83.434	62.639
Dani predujmi za zaloge	84.699	1.552	83.147	53.853
Skupaj	3.567.807	388.862	3.178.945	3.018.727

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Zaloge predstavljajo 13,88 % vseh sredstev in 29,7 % gibljevih sredstev. V primerjavi s preteklim letom so se povečale za 5,3 %. V strukturi zalog predstavljajo največji delež zaloge materiala, in sicer 67,9 %, ki so se v primerjavi s preteklim letom povečale za 4,7 %, kar je odraz prehoda iz kooperacije, v proizvodnji pa nabave materialov z višjo stopnjo sestavljenosti. Sledi zaloga proizvodov in nedokončane proizvodnje, ki skupaj predstavljajo 26,8 % zalog.

Zaloge materiala so v podjetju vrednotili po nabavni ceni, ki jo sestavljajo nakupna cena, uvozne in druge nevratljive nakupne dajatve ter neposredni stroški nabave. Uporabljajo metodo stalnih cen.

5. Poslovne terjatve

Poslovne terjatve prikazujejo gibljiva sredstva v obliki pravic in so glede na njihovo zapadlost v plačilo razdeljena na dolgoročne in kratkoročne, ki jih prikazuje tabela 5.6.

Tabela 5.6 Poslovne terjatve (v tisoč SIT)

	2003	2002
Dolgoročne terjatve	41.677	17.567
Kratkoročne terjatve	7.345.969	6.770.212
Skupaj	7.387.646	6.787.779

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Poslovne terjatve predstavljajo 32,2 % vseh sredstev in 68,9 % gibljevih sredstev. V primerjavi s preteklim letom so se povečale za 8,8 %. Večino poslovnih terjatev predstavljajo kratkoročne terjatve, kar 99,4 %.

– *Kratkoročne terjatve*

Večina kratkoročnih terjatev (89,6 %) se nanaša na terjatve do kupcev v tujini, ostale pa na terjatve do kupcev v državi. Kratkoročne terjatve sestavljajo kratkoročne poslovne terjatve do kupcev, kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini in pridruženih podjetij ter kratkoročne poslovne terjatve do drugih.

– *Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev*

Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev predstavljajo 36,7 % vseh poslovnih terjatev in so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšale za 1,3 %.

– *Kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini*

Kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini predstavljajo 41,8 % vseh poslovnih terjatev in se delijo na kratkoročne terjatve do podjetij v skupini (kot kupcev), kratkoročne terjatve za obresti do podjetij v skupini in druge kratkoročne terjatve do podjetij v skupini.

- *Kratkoročne poslovne terjatve do pridruženih podjetij*
Kratkoročne poslovne terjatve do pridruženih podjetij predstavljajo 15,5 % vseh poslovnih terjatev. Sestavljajo jih kratkoročne terjatve za obresti do podjetij v skupini ter kratkoročni del dolgoročnega kredita do podjetij v skupini.
- *Kratkoročne poslovne terjatve do drugih*
Pretežni del kratkoročnih terjatev do drugih se nanaša na terjatve do države za vračilo vstopnega davka na dodano vrednost v vrednosti 370.357 tisoč tolarjev.

Dolgoročne poslovne terjatve

Dolgoročne poslovne terjatve se nanašajo na prodajo opreme pridruženemu podjetju Iskra Autoelectric iz Irana in povezani družbi Iskra AE komponente iz Bosne in Hercegovine. Terjatve so nominirane v evrih, z rokom odplačila od dveh do pet let, s trimesečnim odplačevanjem dolga.

6. Kratkoročne finančne naložbe

Kratkoročne finančne naložbe predstavljajo 0,48 % vseh sredstev in 1,02 % gibljivih sredstev. Sestavljajo jih kratkoročne naložbe v podjetjih v skupini, razen v pridruženih podjetjih, kratkoročne naložbe v pridruženih podjetjih in kratkoročne finančne naložbe do drugih.

7. Aktivne časovne razmejitve

Vrednosti aktivnih časovnih razmejitev se nanašajo na vnaprej plačane stroške za leto 2004.

Obveznosti do virov sredstev

8. Kapital

Kapital prikazuje obveznost do lastnikov podjetja, ki ga ni treba vrniti, razen v primeru prenehanja podjetja. Njegovo razdelitev prikazuje tabela 5.7.

Tabela 5.7 Kapital (v tisoč SIT)

	2003	2002
Vpoklicani kapital – osnovni kapital	3.216.626	3.216.626
Kapitalske rezerve	480.478	480.478
Druge rezerve iz dobička	1.608.313	1.299.556
Preneseni čisti poslovni izid	831.672	801.112
Čisti poslovni izid poslovnega leta	346.564	252.712
Splošni prevrednotovalni popravki kapitala	4.359.983	4.359.983
Posebni prevrednotovalni popravki kapitala	44.988	0
Skupaj	10.888.625	10.410.467

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Vpoklicani-osnovni kapital predstavlja 29,54 % celotnega kapitala in je sestavljen iz 1.608.313 navadnih delnic enega razreda po nominalni vrednosti 2.000,00 tolarjev. Delnice so v celoti vplačane. Rezerve predstavljajo 19,2 % celotnega kapitala in so razdeljene na rezerve iz dobička in kapitalske rezerve. Kapitalske rezerve predstavljajo 14,94 % osnovnega kapitala, zato v podjetju niso oblikovali zakonskih rezerv.

V podjetju so na podlagi skupščine družbe ugotovljeni bilančni dobiček leta 2002 uporabili za izplačilo dividend v višini 201.039 tisoč tolarjev, za izplačilo nagrad članom uprave in nadzornega sveta v višini 21.113 tisoč tolarjev, ostanek v višini 252.712 tisoč tolarjev pa je ostal nerazporejen. Uprava družbe je čisti poslovni izid poslovnega leta 2003 v višini 308.757 tisoč tolarjev razporedila v druge rezerve iz dobička. Celotni kapital podjetja se je v primerjavi s preteklim letom povečal za 4,6 %, kar je predvsem odraz povečanja drugih rezerv iz dobička in večjega poslovnega izida poslovnega leta.

9. Rezervacije

Dolgoročne rezervacije obsegajo dolgoročne rezervacije za brezplačno prejeta osnovna sredstva, dolgoročne rezervacije za ekološko sanacijo, dolgoročne rezervacije za linijo Bosch in druge dolgoročne rezervacije.

10. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti

Tabela 5.8 prikazuje dolgoročne finančne obveznosti, ki predstavljajo predvsem dolgoročna posojila, dobljena od bank in podjetij v državi in tujini. Dolgoročne poslovne obveznosti pa predstavljajo predvsem dolgoročne dobaviteljske kredite za kupljeno blago.

Tabela 5.8 Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti (v tisoč SIT)

	2003	2002
Dolgoročno dobljena posojila pri bankah doma	4.603.086	4.379.935
Dolgoročno dobljena posojila pri bankah v tujini	552.277	575.668
Dolgoročno dobljena posojila pri drugih	79.326	111.833
Dolgoročne poslovne obveznosti do drugih	14.109	14.409
Skupaj	5.248.798	5.081.845

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti predstavljajo 22,9 % vseh obveznosti do virov sredstev. V primerjavi s preteklim letom so se dolgoročne finančne in poslovne obveznosti povečale za 3,3 %, kar je posledica najemanja dolgoročnih posojil za financiranje investicij v osnovna sredstva, povečanega obsega tekočega poslovanja in skrajševanja rokov plačil dobaviteljem.

Največji delež dolgoročnih in poslovnih obveznosti predstavljajo dolgoročna dobljena posojila pri bankah doma, in sicer 87,7 %. Nominirana so v evrih, z rokom odplačila od 4 do 7 let in s trimesečnim oz. štirimesečnim odplačevanjem glavnice.

Vrednost dolgoročnih posojil, dobljenih pri domačih bankah, z rokom dospelosti daljšim od pet let, znaša 309.185 tisoč tolarjev, z rokom dospelosti do pet let pa 4.293.901 tisoč tolarjev. Družba ima vsa dolgoročna posojila pri bankah zavarovana z menicami, nekatera pa še dodatno z zastavo nepremičnin. Dolgoročna dobljena posojila pri drugih, ki predstavljajo 1,5 %, so nominirana v tolarjih, zavarovana pa so z menicami.

11. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti predstavljajo 28,9 % vseh obveznosti do virov sredstev in obsegajo kratkoročne finančne obveznosti do bank, kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev, kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini ter kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih.

Kratkoročne finančne obveznosti do bank

Kratkoročne finančne obveznosti do bank prikazuje tabela 5.9.

Tabela 5.9 Kratkoročne finančne obveznosti do bank (v tisoč SIT)

	2003	2002
Kratkoročno dobljena posojila pri domačih bankah	658.900	740.000
Obveznost za obresti od finančnih posojil	54.247	66.340
Kratkoročni del dolgoročno dobljenih posojil pri bankah	2.021.344	1.713.560
Skupaj	2.734.491	2.519.900

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Kratkoročne finančne obveznosti do bank predstavljajo največji delež kratkoročnih finančnih obveznosti, in sicer 41,3 %. Med njimi zavzema največji delež (73,9 %) kratkoročni del dolgoročno dobljenih posojil pri bankah, ki so zavarovana z menicami in zastavo nepremičnin, sledijo pa jim kratkoročno dobljena posojila pri domačih bankah s 24 %, ki so nominirana v tolarjih in zavarovana z menicami.

Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev

Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev prikazuje tabela 5.10.

Tabela 5.10 Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (v tisoč SIT)

	2003	2002
Kratkoročne obveznosti do drugih dobaviteljev	2.393.210	2.228.783
Kratkoročne obveznosti za obresti	8.768	12.039
Kratkoročne obveznosti za nezaračunano blago	45.101	67.400
Skupaj	2.447.079	2.308.222

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev predstavljajo drugi največji delež vseh kratkoročnih finančnih in poslovnih obveznosti, in sicer 37 % delež. Stanje obveznosti do dobaviteljev se je v primerjavi s preteklim letom povečalo za 6 %, vendar se je delež zapadlih obveznosti s 15 % v preteklem letu zmanjšal na 10 % v tem letu.

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini vidimo iz tabele 5.11.

Tabela 5.11 Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini (v tisoč SIT)

	2003	2002
Kratkoročne finančne obveznosti do podjetij v skupini	146.895	175.625
Obveznost za obresti do povezanih podjetij	517	1.303
Kratkoročne obveznosti do podjetij v skupini kot dobaviteljev	556.201	826.460
Kratkoročne obveznosti za obresti do podjetij v skupini	1.074	5.771
Skupaj	704.687	1.009.159

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšale za 30 %. Družba je z rednim plačilom anuitet zmanjšala kratkoročne finančne obveznosti do podjetij v skupini, kjer ima družba dobljeno posojilo od odvisne družbe Iskra Assign, d. o. o. Posojilo ni zavarovano in je nominirano v tolarjih. Največji delež z 78,9 % predstavljajo kratkoročne obveznosti do podjetij v skupini kot dobaviteljev, ki so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšale za 32,7 %.

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih so prikazane v tabeli 5.12.

Tabela 5.12 Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih (v tisoč SIT)

	2003	2002
Kratkoročni del dolgoročno dobljenih posojil pri drugih	40.638	37.543
Kratkoročne obveznosti do delavcev	511.767	451.660
Kratkoročne obveznosti do države	107.463	105.288
Druge kratkoročne obveznosti	41.289	30.117
Skupaj	701.157	624.608

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih obsegajo najmanjši delež med kratkoročnimi finančnimi in poslovnimi obveznostmi, le 10,6 %. V primerjavi s preteklim letom so se povečale za 12,6 %, kar je predvsem posledica povečanja kratkoročnih obveznosti do delavcev in drugih kratkoročnih obveznosti.

12. Pasivne časovne razmejitve

Pasivne časovne razmejitve so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšale za 31,2 % in se nanašajo na kratkoročno odložene prihodke.

5.2 Izkaz poslovnega izida za leto 2003

1. Čisti prihodki od prodaje

Tabela 5.13 vsebuje podatke o čistih prihodkih od prodaje, ki prikazujejo prodajno vrednost proizvodov oz. trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev.

Tabela 5.13 Čisti prihodki od prodaje (v tisoč SIT)

	2003	2002
Čisti prihodki od prodaje, od tega:	26.246.159	23.646.793
- skupaj proizvodi	24.273.972	21.805.583
- skupaj storitve	421.158	356.634
- skupaj blago	1.159.934	1.183.929
- skupaj material	391.095	300.647

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Čisti prihodki od prodaje so se v primerjavi s preteklim letom povečali za 11 %. Največji delež predstavljajo proizvodi, kar 92,5 %, sledi pa jim blago z 4,4 %. Večina prihodkov od prodaje je bilo doseženih s prodajo na tujem trgu, kar 93,3 %, ostalih 6,7 % pa s prodajo na domačem trgu.

2. Drugi poslovni prihodki

Drugi poslovni odhodki prikazujejo prihodke, ki so povezani s poslovnimi učinki, med katere spadajo subvencije, kompenzacije, najemnine in podobni prihodki, predstavljeni v tabeli 5.14.

Tabela 5.14 Drugi poslovni prihodki (v tisoč SIT)

	2003	2002
Prihodki od kompenzacij in subvencij	152.953	25.336
Prihodki od porabe rezervacij	94.477	44.301
Ostali prihodki – najemnine	34.333	34.788
Prevrednotovalni poslovni prihodki	32.528	55.341
Skupaj	314.291	159.766

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Druge poslovne prihodke sestavljajo prihodki od kompenzacij in subvencij, prihodki od porabe rezervacij, najemnine in prevrednotovalni poslovni prihodki.

Drugi poslovni prihodki so se leta 2003 v primerjavi s preteklim letom povečali za 96,7 %, kar je predvsem odraz povečanja prihodkov od kompenzacij in subvencij.

3. Poslovni odhodki – stroški blaga, materiala in storitev

Poslovni odhodki prikazujejo stroške nabavne vrednosti prodanega blaga, materiala in storitev, ki so razvidni iz tabele 5.15.

Tabela 5.15 Stroški blaga, materiala in storitev (v tisoč SIT)

	2003	2002
Nabavna vrednost prodanega blaga	1.382.263	1.369.459
Stroški materiala	13.943.725	12.265.458
Stroški storitev	2.356.075	2.273.941
Skupaj	17.682.063	15.908.858

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Poslovni odhodki so se v primerjavi s preteklim letom povečali za 11,2 %, vendar so naraščali počasneje kot prihodki iz poslovanja.

Med stroški blaga, materiala in storitev predstavljajo največji delež stroški materiala, kar 78,8 %. V letu 2003 so se stroški materiala povečali za 13,7 %, kar je odraz spremenjene strukture prodaje izdelkov in prehod kooperacije v proizvodnji na nabavo materialov. Stroški storitev obsegajo le 13,3 % nastalih stroškov.

4. Stroški dela

Tabela 5.16 prikazuje stroške dela, ki jih sestavljajo plače in nadomestila zaposlenih ter vse dajatve in davke na plače, ki bremenijo podjetje.

Tabela 5.16 Stroški dela (v tisoč SIT)

	2003	2002
Plače in nadomestila zaposlenim	4.348.133	3.932.342
Dajatve za zagotavljanje socialne varnosti	304.222	287.175
Dajatve za pokojninsko zavarovanje	386.080	348.012
Dajatve za dodatno pokojninsko zavarovanje	12.450	0
Drugi stroški dela	822.547	715.090
Davki na plače	213.616	187.241
Skupaj	6.099.498	5.469.860

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Stroški dela so se v primerjavi s preteklim letom povečali za 11,5 %. Največji delež predstavljajo plače in nadomestila plač zaposlenih, in sicer 71,3 %.

Zaposleni v letu 2003 niso imeli nobenih zahtevkov po izplačilih do družbe, ki jim bi družba nasprotovala, prav tako ni bilo nobenih tovrstnih tožb, zato v letu 2003 niso bile oblikovane rezervacije za morebitne bodoče zahtevke zaposlenih.

V letu 2003 so plače vseh zaposlenih, za katere ne velja tarifni del pogodbe (vseh je 40) znašale 306.791 tisoč tolarjev, povračila stroškov, ki zavzemajo dnevnic, prenočnine in potne stroške službenih potovanj, pa 15.158 tisoč tolarjev. Vsi zaposleni v upravi matične družbe so v letu 2003 prejeli plače v višini 71.951 tisoč tolarjev in povračila stroškov v vrednosti 2.453 tisoč tolarjev. Članom nadzornega sveta je družba izplačala sejnine v vrednosti 1.651 tisoč tolarjev.

5. Amortizacija

Tabela 5.17 prikazuje amortizacijo, ki zmanjšuje vrednost osnovnih sredstev, ter prevrednotovalne poslovne odhodke, ki zmanjšujejo vrednost osnovnih sredstev zaradi oslabitve.

Tabela 5.17 Amortizacija in drugi prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih (v tisoč SIT)

	2003	2002
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	74.993	47.028
Amortizacija zgradb	177.758	176.332
Amortizacija opreme	1.415.740	1.329.238
Prevrednotovalni poslovni odhodki osnovnih sredstev	439	7.285
Skupaj	1.668.930	1.559.883

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

V letu 2003 se je amortizacija v primerjavi s preteklim letom povečala za 7 %. Družba v letu 2003 ni spreminjala amortizacijskih stopenj. Največji delež predstavlja strošek amortizacije za opremo, kar 84,8 %.

6. Prevrednotovalni poslovni odhodki

Prevrednotovalni poslovni odhodki se nanašajo na oblikovanje popravka vrednosti zalog v višini 15.564 tisoč tolarjev in terjatev v višini 11.992 tisoč tolarjev.

7. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev

Leta 2003 je imela družba v primerjavi s preteklim letom za 15,8 % večje finančne prihodke iz kratkoročnih terjatev, in sicer v vrednosti 383.319 tisoč tolarjev. Najpomembnejši finančni prihodki družbe so bile pozitivne tečajne razlike, ki obsegajo največji delež, in sicer 92 % vseh finančnih prihodkov iz kratkoročnih terjatev, sledijo še pozitiven učinek iz zaščite pred valutnim tveganjem, aktivne obresti in drugi prihodki iz financiranja.

8. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti

Finančni odhodki so v letu 2003 znašali 822.653 tisoč tolarjev in so bili v primerjavi s preteklim letom nekoliko nižji, kar je predvsem posledica nižjih obresti. Največji delež obsegajo negativne tečajne razlike, in sicer 36,3 %, sledijo pa jim še pasivne obresti, negativne tečajne razlike od finančnih obveznosti ter negativen učinek iz zaščite pred valutnim tveganjem.

9. Dobiček

Dobiček je pozitiven poslovni izid, ki prikazuje pozitivno razliko med vsemi prihodki in odhodki, ki se pojavijo v obračunskem obdobju. Dobiček podjetja prikazuje tabela 5.18.

Tabela 5.18 Dobiček (v tisoč SIT)

	2003	2002
Poslovni izid iz rednega delovanja	654.040	470.225
Poslovni izid iz poslovanja	1.069.268	877.715
Finančni izid	-415.228	-407.490
Poslovni izid zunaj rednega delovanja	1.281	35.199
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	655.321	505.424

Vir: Iskra Avtoelektrika 2004

Družba je v letu 2003 ustvarila 655.321 tisoč tolarjev dobička in ga je v primerjavi s preteklim letom povečala za 29,7 %, kar je predvsem odraz povečanja poslovnega izida iz poslovanja.

Davek iz dobička

Družba za leto 2003 ni izkazala obveznosti za davek iz dobička zaradi uveljavljenih davčnih olajšav, med katerimi je najpomembnejša davčna olajšava v višini 40 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva v skladu z 39. členom zakona o davku od dobička pravnih oseb.

5.3 Kazalniki financiranja

$$\text{Stopnja lastniškosti financiranja} = \frac{10.888.625 \text{ tisoč}}{22.900.119 \text{ tisoč}} \times 100 = 47,55 \%$$

$$\text{Stopnja dolžniškosti financiranja} = \frac{11.863.801 \text{ tisoč}}{22.900.119 \text{ tisoč}} \times 100 = 51,80 \%$$

$$\text{Stopnja osnovnosti kapitala} = \frac{3.216.626 \text{ tisoč}}{10.888.625 \text{ tisoč}} \times 100 = 29,54 \%$$

$$\text{Stopnja dolgoročnosti financiranja} = \frac{16.272.213 \text{ tisoč}}{22.900.119 \text{ tisoč}} \times 100 = 71,06 \%$$

Iz analize kazalnikov financiranja je razvidno, da ima podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. polovico sredstev financiranih s kapitalom, polovico pa z dolgovi, saj predstavlja kapital 47,55 %, dolgovi pa 51,80 % vseh obveznosti do virov sredstev. V družbi so se leta 2003 v primerjavi z letom 2002 dolgovi povečali za 2,49 %, kar je odraz najemanja dolgoročnih posojil za financiranje investicij v osnovna sredstva.

29,54 % celotnega kapitala družbe sestavlja osnovni kapital.

Večina sredstev v podjetju je financiranih z dolgoročnimi viri, saj znaša stopnja dolgoročnosti financiranja 71,06 %.

5.4 Kazalniki investiranja

$$\text{Stopnja osnovnosti investiranja} = \frac{9.934.582 \text{ tisoč}}{22.900.119 \text{ tisoč}} \times 100 = 43,38 \%$$

$$\text{Stopnja dolgoročnosti investiranja} = \frac{12.197.790 \text{ tisoč}}{22.900.119 \text{ tisoč}} \times 100 = 53,26 \%$$

Osnovna sredstva predstavljajo 43,38 vseh sredstev. Tako delež osnovnih sredstev ne presega 50 % in je manjši od gibljivih sredstev, kar je iz likvidnostnih razlogov primerno za racionalno poslovanje podjetja, saj je le z gibljivimi sredstvi mogoče zagotoviti večji pretok sredstev v denarno obliko.

Vsota osnovnih sredstev (po neodpisani vrednosti), dolgoročnih finančnih naložb in dolgoročnih poslovnih terjatev pa predstavlja 53,26 % vseh sredstev.

5.5 Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja

$$\text{Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev} = \frac{10.888.625 \text{ tisoč}}{9.934.582 \text{ tisoč}} = 1,096$$

$$\begin{aligned} \text{Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)} &= \\ &= \frac{151.388 \text{ tisoč}}{6.615.003 \text{ tisoč}} = 0,023 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)} &= \\ &= \frac{7.497.357 \text{ tisoč}}{6.615.003 \text{ tisoč}} = 1,133 \end{aligned}$$

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient) =

$$= \frac{10.717.979 \text{ tisoč}}{6.615.003 \text{ tisoč}} = 1,620$$

Z analizo kazalnikov vodoravnega finančnega ustroja lahko ugotovimo, da so osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti) v celoti pokrita z lastnimi viri, saj je koeficient kapitalske pokritosti večji od 1. Tako lahko tudi ugotovimo, da so kratkoročne obveznosti v celoti pokrite s kratkoročnimi sredstvi, kratkoročne obveznosti pa z vsoto likvidnih sredstev in kratkoročnih terjatev.

5.6 Kazalniki obračanja

$$\textit{Koeficient obračanja terjatev do kupcev} = \frac{26.619.208 \text{ tisoč}}{2.708.296 \text{ tisoč}} = 9,829$$

$$\textit{Povprečno število dni vezave terjatev do kupcev} = \frac{365}{9,829} = 37 \text{ dni}$$

Z analizo kazalnikov obračanja lahko ugotovimo, kako se obračajo posamezni deli sredstev v času enoletnega poslovanja. Koeficient obračanja terjatev do kupcev, ki znaša 9,829, kaže, da se terjatve do kupcev obrnejo v denarna sredstva 9,829-krat v letu dni. Tako lahko ocenimo, da je management uspešen pri izterjavi dolgov in da ima podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. plačilno sposobne kupce. Povprečno število dni vezave do kupcev pa nam pokaže, da kupci poravnajo svoje obveznosti povprečno v 37 dneh, kar je za podjetje zelo ugodno, saj daje podjetje kupcem še daljši rok plačila.

5.7 Kazalniki gospodarnosti

$$\textit{Koeficient gospodarnosti poslovanja} = \frac{26.619.208 \text{ tisoč}}{25.549.940 \text{ tisoč}} = 1,042$$

$$\textit{Koeficient celotne gospodarnosti} = \frac{27.183.184 \text{ tisoč}}{26.527.863 \text{ tisoč}} = 1,025$$

S kazalnikom celotne gospodarnosti lahko ugotovimo, da je kazalnik večji od 1, kar je za družbo ugodno, saj nam to pove, da je družba izkazovala večje celotne prihodke od celotnih odhodkov in tako poslovala s pozitivnim poslovnim izidom, torej z dobičkom, ki je od odhodkov večji za 2 %. Koeficient gospodarnosti znaša 1,042, kar pomeni, da je družba ustvarila dobiček tudi na področju poslovanja in je od odhodkov od poslovanja večji za 4,2 %.

Koeficienta sta se v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 povečala, kar pomeni za podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. uspešno poslovanje.

5.8 Kazalniki donosnosti

$$\text{Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala} = \frac{655.321 \text{ tisoč}}{10.542.061 \text{ tisoč}} = 0,062$$

$$\text{Koeficient dividendnosti osnovnega kapitala} = \frac{201.039 \text{ tisoč}}{3.216.626 \text{ tisoč}} = 0,063$$

$$\text{Celotna dobičkonosnost} = \frac{27.183.184 \text{ tisoč} - 26.527.863 \text{ tisoč}}{26.527.863 \text{ tisoč}} = 0,025$$

Kazalniki donosnosti nam pokažejo, da je poslovanje zaradi pozitivnega poslovnega izida rentabilno. Koeficient dividendnosti osnovnega kapitala, ki znaša 0,063, je pomemben za lastnike navadnih delnic podjetja, ki želijo oplajati svoj vloženi kapital predvsem z naslova prejetih dividend. Celotna dobičkonosnost podjetja pa znaša 2,5 % na realizirani prihodek obdobja.

Pregled vseh kazalnikov poslovanja

Tabela 5.19 Pregled vseh kazalnikov poslovanja

Kazalniki poslovanja	2003	2002
Stopnja lastniškosti financiranja	47,55 %	46,80 %
Stopnja dolžinškosti financiranja	51,80 %	52,00 %
Stopnja osnovnosti kapitala	29,54 %	30,90 %
Stopnja dolgoročnosti financiranja	71,06 %	70,72 %
Stopnja osnovnosti investiranja	43,38 %	44,63 %
Stopnja dolgoročnosti investiranja	53,26 %	53,57 %
Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev	1,096	1,049
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)	0,023	0,075
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)	1,133	1,118
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)	1,620	1,585
Koeficient obračanja terjatev do kupcev	9,829	8,754
Povprečno število dni vezave terjatev do kupcev	37 dni	42 dni
Koeficient gospodarnosti poslovanja	1,042	1,038
Koeficient celotne gospodarnosti	1,025	1,021
Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	0,062	0,051
Koeficient dividendnosti osnovnega kapitala	0,063	0,055
Celotna dobičkonosnost	0,025	0,020

Vir: avtor – lasten izračun

5.9 Izkaz finančnega izida za leto 2003

Iz izkaza finančnega izida (v prilogi 3) lahko razberemo, da je podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. začela svoje delovanje v letu 2003 z razmeroma višjimi denarnimi sredstvi, saj je bilo začetno stanje denarnih sredstev leta 2003 v vrednosti 254.106 tisoč tolarjev, leta 2002 pa le 664 tisoč tolarjev. Družba je v letu 2003 ustvarila za 15 % višje pritoke pri poslovanju predvsem zaradi povečanja poslovnih prihodkov in za 32,4 % višje pritoke pri naložbenju.

Družba je v letu 2003 v primerjavi s preteklim letom nekoliko povečala odtok pri naložbenju, in sicer za 2,2 %, kar pa ni veliko vplivalo na finančni tok pri naložbenju, saj je družbi ne glede na nastalo spremembo uspelo zmanjšati negativno stanje, in sicer za 1 %.

Iz finančnega toka pri financiranju je mogoče ugotoviti, da so bili v letu 2003 pritoki podrejeni odtokom, kar je predvsem odraz zmanjšanja pritokov pri financiranju, in sicer kar za 86,4 % v primerjavi s preteklim letom, ter povečanje odtokov pri

financiranju za 27,4 %. Tako je družba v letu 2003 ustvarila znatno nižji finančni tok pri financiranju, kar za 1.305.767 tisoč tolarjev v primerjavi s preteklim letom.

Iz izkaza finančnega izida lahko ugotovimo, da je podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. v letu 2003 ustvarilo pozitiven finančni tok pri poslovanju ter negativen finančni tok pri naložbenju in financiranju. Tako je družba vse odtokove pri naložbenju in delno odtokove pri financiranju pokrila iz čistega pritoka, doseženega v finančnem toku pri poslovanju, kar pomeni, da je družba odtokove pokrivala le iz novo ustvarjenih denarnih sredstev.

5.10 Izkaz gibanja kapitala za leto 2003

V izkazu gibanja kapitala (v prilogi 4) je prikazano začetno in končno stanje vseh sestavin kapitala podjetja Iskre Avtoelektrika, d. d. z začetno vrednostjo kapitala 10.410.467 tisoč tolarjev in končnim stanjem po vseh evidentiranih spremembah 10.888.625 tisoč tolarjev.

Med premiki v kapital je evidentirana sprememba, in sicer čisti poslovni izid poslovnega leta – leta 2003.

Med premiki v kapitalu so evidentirane tri spremembe, in sicer rezerve iz dobička v vrednosti 308.757 tisoč tolarjev, preneseni čisti poslovni izid v vrednosti 252.712 tisoč tolarjev in čisti poslovni izid poslovnega leta v vrednosti –561.469 tisoč tolarjev. Rezerve iz dobička v višini 308.757 tisoč tolarjev obsegajo del čistega poslovnega izida iz leta 2003, preneseni čisti poslovni izid obsega nerazporejeni čisti poslovni izid leta 2002 v vrednosti 252.712 tisoč tolarjev, čisti poslovni izid poslovnega leta pa druge rezerve iz dobička in preneseni čisti poslovni izid.

Pri premiku iz kapitala je opaziti spremembo po točko IV. Preneseni čisti poslovni izid v vrednosti –222.152 tisoč tolarjev, ki se nanaša na izplačilo dividend v višini 201.039 tisoč tolarjev in na izplačilo nagrad članom uprave in nadzornega sveta v višini 21.113 tisoč tolarjev.

5.11 Poslovno poročilo

V poslovnem poročilu mora podjetje poročati o vseh podatkih, ki so pomembne za bralce letnega poročila ter se nanašajo na poslovanje in delovanje podjetja, pa niso razkriti v računovodskem poročilu. Oblika poslovnega poročila ni predpisana, tako ga podjetje sestavi po lastni presoji in se z njim tudi predstavi interesnim skupinam, zato je tudi to poročilo za podjetje zelo pomembno.

Podjetje Iskra Avtoelektrika, d. d. je svoje poslovno poročilo razdelila na naslednjih šestnajst točk:

- pomembnejši poslovni rezultati,
- Iskra Avtoelektrika danes,
- pismo predsednika uprave,
- poročilo nadzornega sveta,
- lastniška struktura in delnice,

- upravljanje in organizacija,
- marketing in prodaja,
- razvojna dejavnost,
- tehnologije in investicije,
- nabava in dobavitelji,
- ravnanje z ljudmi,
- kakovost in poslovna odličnost,
- finance in banke,
- vpliv na okolje,
- odgovornost do družbe,
- strategije in politike za nadaljnji razvoj.

Vsako točko je družba posebej predstavila, navedla uspehe in neuspehe ter izjemne dosežke posameznega področja. Besedila dopolnjujejo grafikoni in tabele, tako da so podatki nazorneje prikazani, saj se v podjetju zavedajo, da mora biti to poročilo razumljivo za vse interesne skupine.

5.12 Revizorjevo poročilo

Revizor je oseba, ki s svojim visokim strokovnim znanjem pregleduje (revidira) računovodske izkaze in izraža mnenja oziroma potrdilno zagotovi, da računovodske informacije izkazujejo resnično in pošteno sliko v skladu s temelji računovodstva. Prav tako pa mora presoditi tudi ustreznost pojasnil računovodskih izkazov in poslovnega poročila. Revizorjevo mnenje je še posebej pomembno za zunanje uporabnike računovodskih izkazov (vlagatelje, posojilodajalce in poslovne partnerje), ker zaupajo revizorjevi strokovnosti in neodvisnosti.

Revizorjevo poročilo je končni izdelek revizorja. Po zakonu o revidiranju in SRS v svojem poročilu izrazi:

- mnenje brez pridržka (pozitivno mnenje), kadar oceni, da računovodski izkazi prikazujejo resnično finančno stanje in resničen poslovni izid;
- mnenje s pridržkom, če ugotovi, da ne more dati mnenja brez pridržka in da posledice nesoglasja niso tako bistvene, da bi zahtevale odklonilno mnenje ali zavrnitev mnenja;
- odklonilno mnenje (negativno mnenje), če ugotovi, da njegovo mnenje s pridržkom v poročilu ne zadostuje za razkritje zavajajoče ali nepopolne narave računovodskih izkazov; s tem mnenjem revizor izrazi, da računovodski izkazi niso resnični in pošteni;
- mnenje zavrne, če ugotovi, da je možna posledica omejitve obsega ali negotovosti tako pomembna, da mu onemogoča izraziti mnenje o računovodskih izkazih; to velja v primeru, ko revizor med revidiranjem presodi, da ni dovolj podlag, da bi lahko zanesljivo ocenil resničnost računovodskih izkazov.

Če revizor izda poročilo, ki vsebuje mnenje, ki je drugačno od mnenja brez pridržka, mora v njem opisati še bistvene razloge za tako odločitev in, če je to izvedljivo, njihov številčno opredeljeni možni vpliv na računovodske izkaze.

6 SKLEP

V pričujoči diplomski nalogi sem se osredotočila na letno poročilo, s katerim podjetje komunicira z vsemi interesnimi skupinami, ki se kakor koli zanimajo za poslovanje podjetja. Cilj naloge je bil analizirati pomen in vlogo letnega poročila, spoznati poslovanje podjetja Iskra Avtoelektrika, d. d. in povezati teoretična znanja s prakso.

Diplomska naloga je razdeljena na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu sem prikazala sestavne dele letnega poročila ter računovodske kazalnike, ki sem jih opredelila in razčlenila v drugem in tretjem poglavju. Prvi del diplomske naloge sem dopolnila s predstavitevijo in raziskavo, s katero sem prikazala analizo letnega poročila družbe Iskra Avtoelektrika, d. d.

Prejeto letno poročilo sem analizirala in ga primerjala s teoretičnimi izsledki. Kot kaže raziskava, se letno poročilo podjetja razmeroma dobro ujema s teoretičnimi smernicami za pripravo in sestavljanje letnih poročil. Posebej sem analizirala računovodsko poročilo, ki je sestavljeno iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza finančnega izida ter izkaza gibanja kapitala. Računovodsko poročilo je pokazalo, da podjetje dobro posluje ter da svoje poslovanje iz leta v leto izboljšuje. Računovodsko poročilo sem dopolnila z analizo računovodskih kazalnikov, pri kateri sem podrobneje prikazala izračun in analizo za leto 2003, dodatno pa sem prikazala računovodske kazalnike za leto 2002. Podjetje Iskra Avtoelktrika, d. d. je v letnem poročilu prikazala enajst računovodskih kazalnikov, ki sem jim dodala še šest najpogosteje uporabljenih kazalnikov. Pogrešala sem obsežnejša razkritja, ki pa naj bi jih podjetje v prihodnje odpravilo zaradi spremenjenih in razširjenih sestavin letnega poročila, predvsem v njegovem računovodskem delu. Izkazalo se je, da je podjetje veliko svojih razkritij glede poslovanja prikazalo v poslovnem poročilu, ki za podjetje ni tako standardizirano.

Za pripravo letnega poročila sta poleg vsebine pomembna tudi oblika letnega poročila ter način predstavitve posameznih podatkov. Podjetje je svoje letno poročilo izredno lepo oblikovalo. Poročilo je opredeljeno z različnimi slikami, ki prikazujejo dejavnost podjetja v različnih barvah, podani podatki so za nazornejši prikaz dopolnjeni z grafi in tabelami.

Z analizo letnega poročila sem ugotovila, da je za podjetje priprava letnega poročila izrednega pomena ter da je za pripravo tovrstnega poročila potrebnega veliko časa. Z analizo letnega poročila sem povezala teoretična znanja s prakso in ugotovila, da v podjetju sledijo teoretičnim smernicam, ki jih navaja strokovna literatura.

Glede na to, da v podjetju namenijo za izdelavo letnega poročila veliko časa in truda ter da je podjetje prepoznavno po inovativnosti, trajnostnem razvoju, visoki kakovosti ter veliki tržni in razvojni podpori svojim odjemalcem, bi bilo nedopustno, da bi podjetje sestavilo slabo letno poročilo. Z analizo letnega poročila sem ugotovila, da je podjetje zelo uspešno v Sloveniji in v tujini ter da bo v prihodnosti še krepilo svojo uspešnost, saj v podjetju vladata dobra kadrovska struktura in trdno delo.

LITERATURA IN VIRI

Literatura

- Biloslavo, Roberto. 1999. *Metode in modeli za management*. Koper: Visoka šola za management
- Horvat, Tatjana. 2000. *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik
- Igličar, Aleksander in Marko Hočevar. 1997. *Računovodstvo za managerje*. Ljubljana: Gospodarski vestnik
- Mayr, Branko. 2000. *Kako brati računovodske izkaze*. Ljubljana: Novi forum
- Melavc, Dane in Franko Milost. 2003. *Računovodstvo*. Koper: Fakulteta za management
- Milost, Franko. 1997. *Računovodstvo in poslovne finance*. Portorož: Visoka šola za hotelirstvo in turizem
- Turk, Ivan in Dane Melavc. 1998. *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija
- Zadravec, Rajko. 2003. *Zaključni račun po novem*. Ljubljana: Primath

Viri

- Horvat, Tatjana. 2000a. Javno ogledalo posloводства. *Manager*, 1: 41–44
- Horvat, Tatjana. 2000b. Letno poročilo moramo začeti pripravljati čim prej. *Finance* 9 (123): 35
- Horvat, Tatjana. 2000c. Vsebina računovodskega in poslovnega poročila. *Gospodarski vestnik* 49 (8): 68–71
- Horvat, Tatjana. 2001. Obveznosti podjetja do letnega poročila. *Gospodarski vestnik* 50 (2): 60–62
- Horvat, Tatjana. 2002. Letno poročilo v pričakovanju sprememb. *Finance* 11 (203): 21
- Horvat, Tatjana. 2002a. Vsebinska zasnova letnega poročila. *Finance* 11 (203): 30–31
- Horvat, Tatjana. 2003. Prostovoljna razkritja v letnem poročilu in njihova povezava z obveznimi razkritji. *Revizor* 14 (2): 61–92
- Horvat, Tatjana. 2003a. Sestavitev letnega poročila s poudarkom na poslovnem poročilu. *Revizor* 14 (1): 25–44
- Iskra Avtoelektrika, d. d. 2004. *Letno poročilo 2003*. Interno gradivo, Iskra Avtoelektrika, d. d.
- Iskra Avtoelektrika, d. d. 2004. *Statut podjetja*. Interno gradivo, Iskra Avtoelektrika, d. d.
- Slovenski računovodski standardi 2001. 2002*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev
- Zakon o gospodarskih družbah s komentarjem. 2002. Ljubljana: Gospodarski vestnik

PRILOGE

Priloga 1	Bilanca stanja na dan 31. 12. 2003
Priloga 2	Izkaz poslovnega izida za leto 2003
Priloga 3	Izkaz finančnih tokov za leto 2003
Priloga 4	Izkaz gibanja kapitala za leto 2003